

1. BÖLÜM: HZ. MUHAMMED'İN HAYATI (24 Sayfa)

I. İslam Öncesi Arap Tarihi

01. Arap Tarihi ve Siyasi Durumu

1. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nın bazı bölgelerinde devletler kurulmuş olmasına rağmen hangi bölgesinde bir devlet kurulmamıştır?

[Hicaz](#)

2. İslâm öncesinde Hicaz bölge insanı hangi tür bir yaşam-yönetim hâlinde yerleşik ve göçebe olarak yaşamışlardır?

[Kabileler](#)

3. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nın hangi bölgesinde Maînliler, Sebeliler ve Himyerîler hüküm sürmüştür?

[Güney Arabistan](#)

4. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nın güney bölgesine bilahare Habeşlilerin yanısıra hangi krallık egemen olmuştur?

[Sâsânîler](#)

5. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda Maînliler, M. Ö. 1400-650 yılları arasında nerede varlığını sürdürmüştür?

[Yemen'de](#)

6. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda Sebeliler, hangi devletin yıkılmasından sonra varlığını devam ettirmiştir?

[Maîn Devleti'nin](#)

7. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda Sebeliler daha önce bu topraklarda olmayan hangi tür bir yapıyı inşa etmişlerdir?

[Su bendleri](#)

8. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda Sebelilerin en meşhur seddinin adı nedir?

[Me'rib Seddi](#)

9. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda M. Ö. 750-115 yılları arasında egemen olan Sebeliler, hangi krallık tarafından yıkılmıştır?

[Himyerî](#)

10. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda Himyerîler, Araplar'ın hangi kolundandır?

[Kahtânî](#)

11. İslâm öncesinde Arap Yarımadası'nda Yahudi Himyerî hükümdarı kimdir?

[Zû Nüvâs](#)

12. Himyerî hükümdarı, Hristiyanları Yahudiliği kabul etmeye zorlamış ve Yahudiliği kabul etmeyen birçok Necran'lı Hristiyan'ı, ne adı verilen ateş çukurlarında diri diri yakmıştır?

[Uhdûd](#)

13. Himyerî hükümdarı, Hristiyanları Yahudiliği kabul etmeye zorlamış ve Yahudiliği kabul etmeyen birçok Necran'lı Hristiyan'ı, ateş çukurlarında diri diri yakmıştır Kur'ân-ı Kerim'de hangi surede bu olay şiddetle kınanmaktadır?

[Burûc suresi](#)

14. Himyerîler'in zulmüne uğrayan Hristiyanların yardımına hangi krallık yetişmiş ve Himyerî hakimiyetine son

vermiştir?

[Habeş Aksum krallığı](#)

15. Yemen’de Habeş Aksum Krallığının hâkimiyeti 50 yıl kadar sürmüştür. Habeşistan’ın Yemen valisi, San’a’da büyük bir kilise yaptırarak Araplar’ın hac için Kâbe yerine buraya gelmelerini sağlamak istemiştir. Ancak bunda başarılı olamamıştır. Bu valinin adı aşağıdakilerden hangisidir?

[Ebrehe](#)

16. Himyerî hükümdarının ailesinden Seyf b. Zû Yezen, hangi Sâsânî hükümdarının yardımını temin ederek Habeş hâkimiyetine son vermiştir?

[Enûşirvân](#)

17. Himyerî hükümdarının ailesinden Seyf b. Zû Yezen bir suikast sonucu öldürülmüştür. Sâsânîler ülkeyi ele geçirdilerdir. Hz. Peygamber zamanında Sâsânîler’in son Yemen valisi İslâm’ı kabul etmiştir. Böylece İslâm devletinin bölgedeki ilk valisi olmuştur. Bu valinin adı nedir?

[Bâzân](#)

18. İslâm öncesinde Arap Yarımadası’da Nabatîler, Tedmürlüler, Gassânîler, Hireliler (Lahmîler) ve Kindeliler krallık kurmuşlardır. Bu krallıklar hangi bölgede kurulmuştur?

[Kuzey Arabistan’da](#)

19. İslâm öncesinde Arap Yarımadası’da M.S. 106 yılında İmparator Traianus, tarafından bu krallığı bitirmiştir. M.Ö. 4. yy. sonlarında Filistin’in güneyinde Akabe körfezi ile Lût gölü arasında kurulan krallığın adı nedir?

[Nabatî krallığı](#)

20. Bağımsız bir Arap krallığı kuran Uzeyne ile eşi Zeyneb en meşhur hükümdarlarıdır. 272 yılında Roma İmparatoru Aurelien ile bu krallığı sona ermiştir. İslâm döneminde burası, Hâlid b. Velîd tarafından barış yoluyla fethedilmiştir. Kuzey Arabistan’da 3. yy’da Sâsânî ve Roma imparatorlukları arasında kurulan krallığın adı nedir?

[Tedmür Krallığı](#)

21. Gassânîler, Arapların Kahtânîler koluna mensuptur. III. yy.’da Suriye bölgesinde Cefne b. Amr bir devlet kurmuştur. Hristiyanlığı kabul etmişlerdir. En ihtişamlı (529-569) dönemi II. Hâris b. Cebele zamanıdır. Kimin hilafeti döneminde Yermük Savaşı’nda (15/636) bölgenin fethiyle Gassânîler’in hakimiyeti sona ermiştir?

[Hz. Ömer](#)

22. Hireliler (Lahmîler), Kuzey Arabistan’da Kahtânîler’in bir koludur. Me’rib Seddi’nin yıkılmasından sonra Irak’a yerleşen Lahmîler III. yy.’da Hire’de kurulmuştur. Hire hükümdarlarına (3 Münzir) yani, Menâzire denilmiştir. En önemli hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

[İmru’l-Kays](#)

Âkilü’l-mürâr

Hucr b. Amr

23. Hire, kimin döneminde Hâlid b. Velîd tarafından fethedilmiştir?

[Hz. Ebû Bekir](#)

24. Kindeli Câhiliye şairi İmru’l-Kays’ın (İbn Hucri), İstanbul’a giderek İmparator I. İustinianos’la görüşmüştür. Dönüşte de Ankara’da ölmüştür. Daha sonraki dönemlerde İslâm dünyasında ilk filozof Kindî’yi görürüz. Kindeliler Kahtânîler’endir. Kinde devleti, 480 yılında Âkilü’l-mürâr unvanlı kim tarafından kurulmuştur?

[Hucri b. Amr](#)

02. Mekke’nin Tarihi, Kurucusu ve İlk Hac

25. Hicaz’ın en önemli şehirleri Mekke, Medine ve Tâif’tir. Mekke’nin tarihi, Hz. İbrahim’e dayanır. Ondan önce Mekke ve civarında hangi ad ile bilinen Arap kabileleri ve Kahtânîler’in bir kolu olan Cürhümlüler yaşamıştır?

[Amâlika](#)

26. Hz. İbrahim, üç ilahî dinin (Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâm) insanlık tarihinde en büyük peygamberi olarak bilinir. Allah'ın emriyle eşi Hâcer'in ilk çocuğu İsmail ile Filistin'den Mekke'ye götürmüştür. İsmail, hangi kabileden Arapçayı öğrenmiştir ve o kabileden bir kızla evlenmiştir?

[Cürhüm](#)

27. Filistin'de yaşayan Hz. İbrahim, ailesini 3. ziyaretinde İsmail ile birlikte Kâbe'yi inşâ etmiştir. O, İnsanları hacetmeye davet etmiştir. O, ailesiyle hac ibadetini yerine getirmiştir. İlk kez hac kiminle başlamıştır?

[Hz. İbrahim](#)

28. Allah'ın evi (Beytullah) adı verilen Kâbe, en kutsal, en güvenilir bir mekândır. Mekke'ye bunun için ne ad verilmez?

- A. "el-beledü'l-emîn
- B. "el-Beledü'l-harâm
- C. el-Beytü'l-harâm
- D. el- Beytü'l-atîk
- E. "el-Mescidü'l- harâm
- F. [el-Mescidu'n-Nebii](#)

29. Mekke, şehirlerin anası olarak yeryüzünün merkezi ve kıblesidir. Kur'ân'da hangi ad ile isimlendirilir?

[Ümmü'l-kurâ](#)

30. Kimin tarafından yönetilen Mekke ve Kâbe bir nesil sonra Cürhümlüler'in eline geçmiştir?

[Hz. İsmail](#)

31. Önceleri Hz. İsmail'in tebliğ ettiği dini benimseyen kabilesi, zamanla sapıklığa düşmüşlerdir. Kâbe'ye saygısız davranmışlardır. Her türlü ahlâksızlığı yapmışlardır. Bu kabilenin halkının adı nedir?

[Cürhümlüler](#)

32. Mekke, çöldür ve iklimi oldukça sıcak ve ileri düzeyde kuraktır. Kur'ân'da burası hangi ad ile tanımlanır?

[Ekin bitmeyen vadi](#)

33. Hz. İsmail'in annesi Hacer ile susuz ve kurak olan Mekke vadisinde susuzluk çekmişlerdir. Anne Hacer, Safa ve Merve arasında su bulmak için sürekli koşuşturmuştur. Anne Hacer'in ümidinin tükendiği bir anda Hz. İsmail'in olduğu yerden beklenmeyen ilginç bir su çıkmıştır. Bu su hangi adla anılmıştır?

[Zemzem](#)

03. Huzâalılar ve Putçu Amr b. Luhay

34. Cürhümlüler Mekke'yi egemenliği altına almışlardır. O sıralarda Güney Arabistan'da çok büyük bir doğal felaket olmuştur. Bu felaket nesilden nesile hangi adla anlatılagelmıştır?

[Seylû'l-arim](#)

35. Cürhümlüler sel felaketi sonunda kuzeye göç etmişlerdir. Mekke civarına gelen Huzâa kabilesi, kimin liderliğinde Cürhümlüler'le yaptıkları savaşta mağlup ederek şehirden çıkarmışlardır?

[Amr b. Luhay](#)

36. Cürhümlüler Hacerü'l-esved'i yerinden söküp bir yere gömdükten sonra Zemzem Kuyusu'nu kapatıp yerini belirsiz hâle getirmişlerdir. Daha sonra Cürhümlüler tekrar ilk yurtları olan Yemen'e gitmişlerdir. Huzaalılar

zamanında kabilenin ileri gelenlerinden olan reisi, Mekke ve Kâbe idaresini eline almıştır. Bu Mekke reisinin adı nedir?

[Amr b. Luhay](#)

37. Mekke'de tevhid geleneğini bozup şehirde putperestliğin başlamasına sebep olan kişi kimdir?

[Amr b. Luhay](#)

38. Arabistan'a Hübel adlı putu getirmiş ve putu Mekke'de ilk kez nereye putu koymuşlardır?

[Zemzem Kuyusu'nun üst tarafına](#)

Kâbe'nin dışına

39. Putlara bahîre, sâibe, vasîle ve hâmî adlarıyla bazı hayvanların adanması âdetini ilk başlatan ve bu âdete göre Câhiliyye devrinde deve ve koyun gibi bazı evcil hayvanlar putlara adandıktan sonra serbest bırakılıp böylece kutsal bir mahiyet kazanmasını sağlayan Mekke'nin yöneticisi kimdir?

[Amr b. Luhay](#)

04. Haceru'l-Esved Yerine Kondu

40. Huzaâlılar'dan sonra Mekke idaresi Kureyş kabilesinin eline geçmiştir. Hz. İsmail'in torunlarından Adnân'ın soyundan gelen Kureyş kabilesi, uzun süre Benî Kinâne'den olan akrabalarıyla birlikte dağınık gruplar hâlinde Mekke dışındaki çadırlarda yaşamışlardır. Hz. Peygamber'in 5. dereceden dedesinin liderlik özellikleriyle Kureyş kabilesi arasında seçkin bir yer kazanmıştır. Bu kişi kimdir?

[Kusay b. Kilâb](#)

41. İslam öncesinde Kureyş'ten Mekke'de oturanlara Kureyşü'l-Bitâh, Mekke dışında oturanlara ise ne ad verilirdi?

[Kureyşu'z-Zevâhir](#)

42. Kâbe'yi tamir ederek hac menâsikini düzenlemiştir. O, Cürhümlüler'in gömdükleri Hacerü'l-esved'i Kâbe'deki yerine koymuştur. Bu Mekke'nin lideri kimdir?

[Kusay b. Kilâb](#)

05. Kan Yalayanlar ve Koku Sürünenler

43. M.S. 480 yılında ölen Kusay'dan sonra Mekke ve Kâbe hizmetleri kime geçmiştir?

[Abdüddâr'a](#)

44. Abdümenâfoğulları'nın üyeleri, bir kaba konulmuş güzel kokulu bir sıvıya ellerini batırarak Kâbe duvarına sürerlerdi. Bunlara ne ad verilirdi?

[Mutayyebîn](#)

45. Abdümenâfoğulları'nın üyelerinin yaptıkları ittifak ve yemine ne denilmiştir?

[Hilfû'l-mutayyebîn](#)

46. Abdüddâroğulları ve müttefikleri de birlikte hareket edeceklerine dair ant içmişlerdir. Bundan dolayı kendilerine ne denilmiştir?

Ahlâf

47. Abdüddâroğulları ve müttefikleri de birlikte hareket edeceklerine dair ant içmişlerdir. Bundan dolayı yaptıkları ittifaka ne denilmiştir?

[Hilfû'l-ahlâf](#)

48. Abdüddâroğulları kestikleri hayvanın kanını bir kaba koyup ellerini batırıp yalayıp yemini etmişlerdir. Buna ne ad verilmiştir?

[Leakatü'd-dem](#)

49. Abdüddâroğulları kestikleri hayvanın kanını bir kaba koyup ellerini batırıp yalayıp yemini etmişlerdir. Yaptıkları ittifak ve yemine ne ad verilmiştir?

[Hilfû leakati'd-dem](#)

50. Hz. Peygamber'in 3. kuşaktan dedesi, Suriye'ye gidip Bizans imparatoruyla (Kayser) görüşüp Mekkeli tâcirlere bir ticaret belge almıştır. Mekkelilerin ekonomik amaçlı dışa açılmaları sağlanmıştır. Bunu sağlayan Mekke'nin lideri kimdir?

[Hâşim b. Abdümenâf](#)

51. Kureyş'in bazı ülke ve kabilelerle ticaret antlaşmaları yapıp serbest dolaşım izni almasına ne ad verilmiştir?

[İlâf](#)

52. Hâşim b. Abdümenâf, ticaret için Suriye'ye giderken Yesrib'de (Medine) Neccâroğulları'ndan Amr b. Zeyd'in kızı ile evlenmiştir. Bu kızın adı nedir?

[Selmâ](#)

53. Hâşim b. Abdümenâf, ticaret için Suriye'ye giderken Yesrib'de (Medine) Neccâroğulları'ndan Amr b. Zeyd'in kızı ile evlenmiştir. Bu evlilikten kim dünyaya gelmiştir?

[Abdûlmuttalib](#)

54. Hâşim, Filistin Gazze'de ölmüştür ve oraya defnedilmiştir. Abdûlmuttalib (Şeybe) annesiyle 8 yaşına kadar Medine'de kalmıştır. Sonra amcası olan Muttalib, Şeybe'yi Mekke'ye getirmiştir. Muttalib'in terkinde şehre girerken çocuğu (Şeybe'yi) gören Mekkeliler, onu kölesi zannederek ne demişlerdir?

[Muttalib'in kölesi](#)

06. Vali Ebrehe

55. Habeş Krallığı'na bağlı Yemen valiliğinde vali Ebrehe, Kâbe'nin ziyaretlerini kesmek istemiştir. Onun asıl amacı ticaret yollarını Yemen'e yönlendirmektir. Ebrehe, Mekke'nin ticaret merkezi olmasını istememiştir.

Habeş krallığı kimin sömürgesidir?

[Bizans](#)

56. Yemen valiliğinde vali Ebrehe, Kâbe'nin ziyaretlerini kesmek istemiştir. Onun asıl amacı ticaret yollarını Yemen'e yönlendirmektir. Ebrehe, Mekke'nin ticaret merkezi olmasını istememiştir. Abdûlmuttalib ile görüşmüştür. Kâbe'yi yıkmak istediğini söylemiştir. Ordusundaki filler kaçışmıştır ve Kâbe'ye yönelmemişlerdir. Allah, gönderdiği kuş sürüleriyle orduyu taşılatmıştır. Fil vakiası hiç unutulmamıştır ve bu döneme ne adı verilmiştir?

[Fil Yılı](#)

07. Dâru'n-Nedve ve Zemzem'in Bulunuşu

57. Hz. Muhammed'in 5. kuşaktan dedesidir. O, Mekke'nin başkanıdır. Dârünnedve'yi o kurmuştur. Burası Mekke'de bir parlamento gibidir. Birçok konular orada görüşülür ve karara bağlanır. Bu mecliste farklı etkinlikler düzenlenmiştir. Yukarıda sözü edilen kişi kimdir?

[Kusay](#)

58. Kabilenin önde gelenleridir. Bunlar Darunnedve'de bulunurlar. Darunnedve üyeleri Hz. Muhammed'e karşı olmuşlardır. Bu meclisin varlığı İslâmiyet ile geçerliliğini yitirmiştir. Bu ileri gelenlere ne ad verilir?

[Mele](#)

59. Kâbe'ye Kureyş kabilesi hizmet etmiştir. Darunnedve'de başkumandanlık birimine ne ad verilmiştir?

[Kıyâde](#)

60. Darunnedve'de sancaktarlık birimine ne ad verilmiştir?

Livâ

61. Darunnedve'de Kâbe'nin bakımını, güvenliğini ve korunması birimine ne ad verilmiştir?

Hicâbe veya sidâne

62. Darunnedve'de Mekke'ye gelen hacılara su hizmetleri birimine ne ad verilmiştir?

Sikâye

63. Darunnedve'de Mekke'de misafir hacıların ağırlanması birimine ne ad verilmiştir?

Rifâde

64. Kaynak yeri kaybolan zemzemi yeniden kim bulmuştur?

Abdülmuttalib

08. Mekke'de Tarım ve Ticaret:

65. Arap Yarımadası Asya, Afrika ve Avrupa'nın kesiştiği bir yerdir. Doğusunda Basra Körfezi ve Uman Denizi, güneyinde Arap Denizi ve Aden Körfezi, batısında Kızıldeniz ve Akabe Körfezi vardır. Buranın belli başlı bölgeleri arasında aşağıdakilerden hangisi değildir?

- A. Tihâme
- B. Hicâz,
- C. Necid,
- D. Yemen,
- E. Hadramut,
- F. Umân ve
- G. Bahreyn'dir.
- H. [Dimeşk](#)

66. Hicaz'ın dinî merkezi Mekke'dir. Kâbe, buranın ticaretini canlı tutmuştur. Mekke'de birçok panayırlar kurulmuştur. Buralarda şiir yazma ve okuma yarışmaları çok yaygındır. Mekke tarıma uygun olmadığından gelirlerin çoğu, neye dayalıdır?

[Ticaret](#)

67. Cahiliye Mekke'sinde "sûk" (çoğulu esvâk) adı verilen çarşı ve pazar yerleri mevcuttur. Bunların en eskisi ve en büyüğü hangi çarşısıdır?

[Hazvere](#)

68. Beğenilen şiirler Kâbe duvarına asılırdı. Meşhur 7 (veya 10) şairine ait bu şiirler hangi adla bilinmektedir?

[el-Mu'allâkâtü's-seb'a](#)

69. Aşağıdakilerden hangisi eski cahiliye arap muallakât şairlerinden değildir?

İmru'ül-kays b. Hucr

Tarafe b. Abd
Amr b. Külsûm
Züheyr b. Ebû Sûlmâ
?

70. Aşağıdakilerden hangisi eski cahiliye arap muallakât şairlerinden değildir?

Antere
Lebîd b. Rebîa
Nâbiga ez-Zübyânî
Meymûn b. Kays el- A'şâ
?

71. Aşağıdakiler eski cahiliye arap muallakât şairleridir. Sonradan hangisi Müslüman olmuştur?

[Lebîd b. Rebîa](#)
Tarafe b. Abd
Amr b. Külsûm
Nâbiga ez-Zübyânî
Meymûn b. Kays el- A'şâ

72. Ukâz panayırında Hz. Muhammed, peygamberliğinden önce kimin meşhur konuşmasını burada dinlemiş, peygamberliğinden sonra da buraya gelip bazı kişilerle görüşmüş ve İslâm'a davet etmiştir?

[Kus b. Sâide](#)

73. Mecenne panayırı nerede kurulmuştur?

[Mekke yakınlarında](#)

74. Zülmecâz panayırı nerede kurulmuştur?

[Arafat'ın yakınında](#)

75. Hangi panayırdaki fuara Hz. Muhammed peygamberlikten önce Hz. Hatice'nin kervanıyla gelmiştir ve ticari faaliyetler yanında esirler fidye ödenerek kurtarılıp haklarında kısas uygulanması burada verilmiştir?

[Hubâşe](#)

09. Cahiliyyenin Putları:

76. Müşrikler dileklerine ve istediklerine karşılık “diyet, evet, hayır, sizdendir, sizden değildir, ilişiktir ve sular” yazılı 7 adet fal oku bulundurmışlardır. Fal okunu çekmek isteyen, putun yanına görevliler tarafından eşlik edilerek götürülmüştür. Kişi, “Ey ilahımız, işte filan oğlu filan; şu işi yapmayı düşünüyor, hakkında doğruyu bildir.” diye dilekte bulunmuşlardır. Dilek sonrasında da ona ok çektirmişlerdir. Cahiliye insanı, putları Allah'a ulaşmanın ve onun rızasını elde etmenin yegâne yolu olarak görmüşlerdir. Öncelikle hangi puta isteklerini sunmuşlardır?

[Hübel](#)

77. Putperestler, Allah'a inanıyorlardı ve putlaştırdıkları kişilerden veya şeylerden medet umuyorlardı. Kur'an, bu tür inanç sahiplerine hangi ismi vermiştir?

[Müşrik](#)

78. Putperestlik Mekke'de çok yayılmıştır. Kâbe ve çevresinde 360 kadar put vardır. Putların en büyüğü ve en önemlisi hangisiydi?

[Hübel](#)

79. Cahiliye Araplarında her evde putlar barındırılmıştır. Araplar; evreni yaratan bir Allah'a inanıyorlardı. Ama hayatın içinde olan bir Allah olsun istemiyorlardı. Onlar, yaşamın dışında evreni ve insanı yaratan bir ilaha

inanıyorlardı. Putların, uzakta bulunan ilaha yaklaştıracaklarına, vesile olacaklarına inanıyorlardı. Böylece putları ne olarak görüyorlardı?

[Şefaatçi](#)

80. Mekkeliler Allah'a ortak koşmuşlardır. Arabistan Yarımadası'nın çeşitli bölgelerinde put evleri denilebilecek tapınaklar inşa edilmiştir. Bunlara genellikle ne ad verilmiştir?

[Beyt](#)

81. Mekkeliler Allah'a ortak koşmuşlardır. Arabistan Yarımadası'nın çeşitli bölgelerinde put evleri denilebilecek tapınaklar inşa edilmiştir. Bunların kübik olanlarına ne ad verilmiştir?

[Kâbe](#)

82. Câhiliye döneminde hangi ibadet en yaygın, köklü ve düzenli bir ibadettir?

[Hac](#)

83. Araplar güneş ve ay takvimi farklılığından kaynaklanan sebeplerle takvimde birtakım değişiklikler yapmışlardır. Yani ihtiyaç hâlinde yıla bir ay ilave edip hac mevsimini her sene ilkbahar veya yaz aylarına denk getirmişlerdir. Bu uygulamaya ne ad verilir?

[Nesî](#)

84. Cahiliye Araplarında hac ibadeti, "haram aylar"da (zilkade, zilhicce, muharrem, receb) yapılmıştır. Buna ne ad verilmiştir?

[Mavsimi eşhürü'l-hurum](#)

85. Haram aylar"da (zilkade, zilhicce, muharrem, receb) bir barış ve esenlik dönemi olarak geçirilirdi. Cürhümlü bir erkek ile bir kadın Kâbe'de ilişkiye girmişler ve halkın nazarında taşlaşmışlardır. Bu taşlardan biri Safâ tepesine, diğeri de Merve tepesine dikilmiştir. Bu iki taş unutulup burada kalmıştır. Amr b. Luhay, insanları bunlara tapmaya yönlendirmiştir. Kusay b. Kilâb ise bu putları Kâbe'nin önüne Zemzem Kuyusu'nun yanına koymuştur. Kureyşliler hac sırasında bunların önünde traş olup kurban kesmişlerdir. Bu putların adı nedir?

[İsâf ve Nâile](#)

86. Dört köşe bir kaya parçasından ibaret olup onun etrafında Kâbe gibi üzerine örtü örtmüşlerdir. Bu cahiliye putunun adı nedir?

[Lât](#)

87. Araplar yolculuktan önce ve sonra Kabe'ye gelip putlara tapınmışlardır ve kurban takdim etmişlerdir. Hatta tavaf yapmışlardır. Cahiliye Arapları hangi adla bir bina inşa etmişlerdir?

[Beytü'r-rabbe](#)

88. Cahiliye Arapları Lât, Menât ve Uzzâ'yı ne olarak kabul etmişlerdir?

[Allah'ın kızları](#)

89. Siyah bir kayadır. En eski puttur. Puta ait bir ev, hediyelerin konulduğu bir odası ve bekçisi vardır. Bu put ziyaret edilmeden, başları tıraş edilmeden hac tamam sayılmazdı. Bu putun adı nedir?

[Menât](#)

90. Üç küme dikenli ağaçtan yapılmıştır. Onun için bir ev yapılmıştır. Bu putun beyaz bir taş olduğu da söylenir. Kureyşliler ona kurban takdim ederlerdi. Araplar hoşlanmadıkları durumlarda putlarla alay edip küfür ve hakaret etmişlerdir. Bu putun adı nedir?

[Uzzâ](#)

10. Hanifler

91. Mekke'de Hz. İbrahim'den beri devam eden tevhide inananlar vardı. Toplumda da bu inanca sahip az bir insan vardı. Bunların inançları Hz. İbrahim'in dini üzeredir. Hz. İbrahim, Allah inancını Araplara tebliğ etmiş ve zamanla bu inanç bozularak farklılaşmıştır. Dinî kurallar değişmiş ve insanların büyük bir kısmı putlara tapmışlardır. Batıldan doğruya dönen kişi anlamına gelen bu inancın insanlarına ne ad verilir?

Hanif

92. İslam öncesi Mekke'de Allah'ın birliğine inanan, putperestliği reddedenler vardı. Hz. İbrahim'in öğrettiği inanç üzere mümin olanlar olduğu gibi bir kısmı da ilk Hristiyanlığı kabul etmişlerdir. Aşağıdakilerden hangisi hanif olmayanlardandır?

Kus b. Sâide el-İyâdî

Zeyd b. Amr b. Nüfeyl

Ümeyye b. Ebû's-Salt

Adî b. Zeyd el-İbâdî

?

93. İslam öncesi Mekke'de Allah'ın birliğine inanan, putperestliği reddedenler vardı. Hz. İbrahim'in öğrettiği inanç üzere mümin olanlar olduğu gibi bir kısmı da ilk Hristiyanlığı kabul etmişlerdir. Aşağıdakilerden hangisi hanif olmayanlardandır?

?

Mütelemmis b. Ümeyye el-Ken'ânî

Züheyr b. Ebû Sûlmâ

Ubeydullah b. Cahş el-Esedî

Osman b. Huveyris

Varaka b. Nevfel el-Kureşî

11. Araplarda Diğer İnançlar:

94. Araplar arasında cinlere, yıldızlara ve Allah'ın kızları olarak kabul ettikleri meleklerle tapanlar da bulunuyordu. Allah ile hangi irtibata dayalı olarak bunlara inanıyorlardı?

Allah ile akraba

95. Câhiliyye döneminde aşağıdaki hangi gezegen ve yıldızları takdis etmemişlerdir?

Ay

Güneş

Zühre

Süreyyâ

?

96. Câhiliyye döneminde aşağıdaki hangi gezegen ve yıldızları takdis etmemişlerdir?

Merih

Utârid

Zühal

Merkür

?

97. Lahm, Huzâa, Himyer ve Kureyş kabilelerince takdis edilen ve "Doğrusu Şi'râ yıldızının Rabbi de O'dur" ayetiyle Kur'ân'da da zikredilen Şi'râ yıldızı da önemli bir yer tutmaktadır. Bu yıldızın günümüzdeki adı nedir?

Sirius

98. Arap Yarımadası'nın çeşitli bölgelerinde başka dinlere mensup olanlar da vardır. Aşağıdakilerden hangisinde Yahudiler yerleşmemişlerdir?

Hayber

Fedek

Teymâ

Vâdi'l-kurâ

Yemen

?

99. Hicretten sonra Medîne'de üç önemli Yahudi kabilesi kendilerine mahsus mahallelerde yaşamaktadırlar. Aşağıdakilerden hangisi Medine'den kovulmuştur?

Benî Kaynukâ

Benî Nadîr

Benî Kurayza

Yemen Yahudileri

Hayber Yahudileri

100. Arabistan'ın kuzey bölgelerinde yaşayan bazı Arap kabileleri arasında Hristiyanlık yayılmıştır. Aşağıdakilerden hangisi Hristiyan olmayan kabiledir?

Kudâa

Gassân

Tağlib

Kudüs

Beni Kureyza

101. İran'a komşu Bahreyn dolaylarında ateşe tapanlar bulunuyordu. Bunlara ne ad verilir?

[Mecûsîler](#)

12. Sosyal Sınıflar:

102. Arap Yarımadası'nda "Bedevî" ve "Hadarî" denilen iki çeşit yaşam şekli vardı. Hadariler ve Bedeviler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

[Hadariler, yerleşik olanlardır. Bedeviler, çöllerde ve vahalarda konargöçer çadırlarda yaşamışlardır.](#)

103. Arap Yarımadası'nda aşağıdaki kavimlerden hangilerinin soyları kaybolmuştur?

[Ad, Semut ve Medyen](#)

104. Arap Yarımadası'nda aşağıdakilerden hangi kavimler yaşamamıştır?

[Kahtaniler](#)

[Cürhümlüler](#)

[Romalılar](#)

[Adnaniler](#)

105. Arap toplumunda hürler, köleler ve mevaliler vardır. Hürler; eşraf ve avam diye iki gruba ayrılır. Eşraf kimlerden oluşmamaktadır?

[Zenginler](#)

[Askerler](#)

[Komutanlar](#)

[Şairler](#)

[Hatipler](#)

[Kâhinler](#)

[Avam](#)

106. Köleler panayırlarda alınıp satılmıştır. Kölelerin sahipleri ölünce, aileye miras olarak kalmıştır. Onlar her işte çalıştırılmıştır. Köleler zaman zaman savaşlardan elde edilmiştir. Savaşta onlar esir edilip köleleştirilmiştir. Esirler bir mal satılmak için pazara götürülmüştür. Köleler ancak birbiriyle evlenebilirdi. Hürriyetine kavuşturulmuş kölelere ne denilmiştir?

[Mevali](#)

107. Araplar kabileler halinde yaşıyorlardı. Kabile üyeleri birbirleriyle hangi bağlarıyla birbirlerine bağlıydılar?

[Kan ve neseb](#)

108. Araplar kabileler halinde yaşıyorlardı. Kabile üyeleri birbirlerine hangi birliğe dayalı dayanışma duygusuyla ayakta tutuluyordu?

[Kabile asabiyeti](#)

109. Araplarda soy bilgisi önemliydi. Soy bilgisine yönelik yapılan çalışmalara ne ad verilirdi?

[Ensâb](#)

110. Saldırıya maruz kalan birinin kendi kabilesini yardıma çağırmasına Araplarda ne ad verilirdi?

[İstigâse](#)

111. Araplarda bütün kabilenin galeyana gelmesine ne denir?

[Hamiyye](#)

112. Araplarda kan gütme âdeti vardı. Bunu hangi sözle teyid ederlerdi?

[Kan, ancak kanla temizlenir.](#)

113. Araplarda kabile başkanlarına ne denirdi?

[Reis, şeyh, seyyid](#)

114. Araplarda yeminleşen kabileler tek kabile gibi olur, birine yapılan saldırı diğerine de yapılmış sayılırdı. Birinin üçüncü bir tarafa verdiği emân kabul edilirdi. En büyük ceza, kişinin ailesi ve kabilesinden kovulmasıydı ve buna ne denilmiştir?

[el-hal'](#)

13. İslam Öncesi Siyasal Durum

115. İslam, Arabistan'da Hicaz'da doğmuştur. O yıllarda dünyanın iki süper devleti vardır. Aşağıdakilerden hangisi bu gelişmiş devletlerdendir?

[Sasanî devleti](#)

14. Kâbe ve Yazı

116. Kâbe, Mekke'de Mescid-i Haram'ın ortasında bulunan taştan yapılmış küp şeklinde bir yapıdır. Daha önceleri tavanı, kapı eşiği, penceresi ve kapısı yoktu. Bu eklentileri Kâbe'ye kim eklemiştir?

[Kusay](#)

117. Kâbe, Arapların en kutsal yapısıdır. Yapının bir köşesinde siyah taş vardır. Buradan tavafa başlanır. İşaret özelliği olan bu köşe selamlanarak tavafa başlanılır. Bu taş ne ad verilir?

[Hacer-i Esvet](#)

118. Kâbe duvarında bir kapı vardır. Kâbe duvarının karşısında şimdiki yapıya göre hangi birim vardır?

[Makam-ı İbrahim](#)

119. Kabe'nin dikdörtgen yapısının çevresinde boş bir alan vardır. Burası ibadet yeri olarak Kâbe'ye dâhil edilir. Eklenen bu yer kutsaldır. Bu boş alan "Hatîm", "Hicr-i İsmail", "Hicr" adı verilir. Namaz emriyle namazlar Kâbe'de kılınmaya başlamıştır. Bu bölgeye "Mescid-i Haram" denir. Araplar, "müsnet" adı verilen bir yazıyı kullanıyorlardı. Yazı, önceleri noktasız ve harekesizdi. İslamiyet'ten sonra Ebu'l-Esved ed-Düeli (V. 688) tarafından harekelenmiştir. En son hâliyle Halil b. Ahmet (V. 791) tarafından bugünkü hâlini almıştır.

Anahtar Kelimeler

◇ Kusay	◇ Mescid-i Haram
◇ Hacer-i Esvet	◇ Müsnet
◇ Hatîm ve Mizab-ı Kâbe	◇ Ebu'l-Esved ed-Düeli
◇ Makam-ı İbrahim	◇ Halil b. Ahmet
◇ Zemzem Kuyusu	
◇ Hatîm, "Hicr-i İsmail", "Hicr"	

Sorular

1. Yahudi hükümdar Zû Nüvâs, Hristiyanları Yahudiliği kabul etmeye zorlamıştır. Yahudiliği kabul etmeyen birçok Necran'lı Hristiyan'ı "uhdûd" adı verilen ateş çukurlarda yakmıştır. Kur'an bu olayı Burûc suresinde şiddetle kınamıştır. Araplar'ın Bu krallığı Kahtânîler koluna mensuptur ve İslam öncesinde de hüküm sürmüştür. Krallığın zulmüne uğrayan Hristiyanların yardımına Habeş Aksum krallığı yetişmiştir. Sonrasında bu krallığın hakimiyetine son verilmiştir. Zû Nüvâs da 525 tarihinde öldürülmüştür.

Güney Arabistan'da hüküm süren bu krallığın adı aşağıdakilerden hangisidir?

A Maînîler

- B Sebeliler
- C **Himyerliler**
- D Hireliler
- E Nebatiler

2. Kuzey Arabistan'da İslâm'dan önce kurulan devletlerden biridir. Kuzey Arabistan'da Kahtânîler'in bir koludur. Me'rib seddinin yıkılmasından sonra Irak'a yerleşmişlerdir. En önemli hükümdarı (288-328) İmru'ülkays'dır. Bu krallık Hz. Ebû Bekir döneminde (12/633) Hâlid b. Velîd tarafından fethedilmiştir. 480 yılında Âkilü'l-mürâr unvanlı Hucr b. Amr tarafından kuruldu kralığının. Câhiliye şairi İmru'ül-Kays'ın (İbn Hucr), İstanbul'a giderek İmparator I. Iustinianos'la görüşmüştür. Dönüşte de Ankara'da ölmüştür. Yukarıda anlatılan krallık aşağıdakilerden hangisidir?

- A **Kindeliler**
- B Tedmürlüler
- C Gassânîler
- D Sâsânîler
- E Habeşliler

3. Cürhümlü İsâf isminde erkek ile Nâile isminde kadın Kâbe'de ilişkiye girip taşlaştığına inanan Araplar bu taşlardan birini Safâ tepesine diğeri de Merve tepesine dikmişlerdi. Bu taşlar unutulup zamanla burada kalmıştır. Amr b. Luhay zamanla insanları bunlara tapmaya yönlendirmiştir. Kusay b. Kilâb da bu putları Kâbe'nin önüne Zemzem Kuyusu'nun yanına koymuştur. Kureyşliler zamanında hac sırasında bu putların önünde hangi işlemleri yapmışlardı?

- A **Putların önünde traş olup kurban keserlerdi.**
- B Putlara yalvarıp isteklerini sunarlardı.
- C Putlara çeşitli hediyeler sunulurdu.
- D Putları yaratıcı olarak ilan ederlerdi.
- E Putlara karşısında namaz kılarlardı.

4. Mekke'de Hz. İbrahim'den beri devam eden tevhide inanan bazı Hanîfler de vardı. Toplumda "Hanîf" inancına sahip az bir insan vardı. Bunların inançları Hz. İbrahim'in dini üzereydi. Hz. İbrahim Allah inancını Araplara tebliğ etmişti ve zamanla bu inanç farklılaşmıştır. Dinî kurallar bozulmuş ve insanların büyük bir kısmı putlara tapıyorlardı. Hanîf, batıldan doğruya dönen demektir.

Buna göre dünyada Hz. İbrahim'in temsil ettiği dinleri aşağıdakilerden hangisi olarak kabul edilir?

- A Hristiyanlık
- B Yahudilik
- C İslamiyet
- D Haniflik
- E **Hepsi**

5.

- I. Cinler ve yıldızlar Allah'ın akrabalarıdır.
- II. Melekler Allah'ın kızlarıdır.
- III. Ay, Güneş ile Zühre yıldızı kutsaldır.
- IV. **Lahm, Huzâa, Himyer ve Kureyş kabilesi tarafından takdis edilmemiştir.**
- V. **Hayber, Fedek, Teymâ, Vâdilkurâ ve Yemen'de Mecusiler bulunuyordu.**

Yukarıdaki seçeneklerden hangisi Arap Yarımadası'ndaki yapı ile ilgili yanlış bir bilgidir?

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C Yalnız III
- D II ve III
- E **IV ve V**

6. Cahiliye Araplarında kabile üyeleri birbirleriyle kan ve neseb bağlarıyla birbirlerine bağlıydılar. Bu birliği kabile asabiyeti dayanışma duygusu ayakta tutuyorlardı. Araplar için nesebe bağlılık ve ona duyulan ihtiyaç, âdetâ bugünkü insanın kendi haklarını koruyan bir devlete ve bir vatana duyduğu ihtiyaç gibidir. Tabiat ve iklim şartları da fertleri birbirine bağlayan kabile asabiyetinin ortaya çıkmasına etken olmuştur.

Yukarıda anlatılan soy bilgisi hangi ad ile sürdürülmüştür?

- A Hamiye
- B El-hal'
- C Nesî
- D **Ensâb**
- E İstigâse

7. Hz. Muhammed dünyaya teşrif etmeden önce dünyada egemen olan iki süper devlet vardı. Bu devletler arasında 20 yıl süren büyük bir savaş olmuştur. O sırada Hz. Muhammed daha çocukluk ve gençlik dönemini yaşıyordu. Bu devletler aşağıdakilerden hangileridir?

- A Arap Yarımadası ve Mısır
- B Hun ve Roma
- C Yunan ve Vizigotlar
- D Bizans ve Sasanî
- E Habeşistan ve Yemen

8.

- I. Kâbe, Mescid-i Haram'ın ortasında bulunan taştan küp bir yapıdır.
- II. Eski cahiliyede kübik put evlerine Kâbe denilirdi.
- III. Kâbe'nin tavanı, kapı eşiğini ve kapısını ilk kez Kusay yapmıştır.
- IV. Kâbe'nin bir köşesinde Hatîm vardır.
- V. Kâbe duvarının karşısında Makam-ı İbrahim bulunur.

Yukarıdakilerden hangisi Kâbe'ye dâhil edilen yapıyı anlatır?

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C Yalnız IV
- D II ve III
- E V ve III

Çözümler

1. ÇÖZÜM: Himyar Krallığı, 525 yılına kadar bölgesinin en güçlüsüydü. Ekonomisi tarıma dayalıydı. En önemli ihraç ürünü Mir ağacından elde edilen tütsüdür. Fildişi ihtiyacı burandan sağlanmıştır. I. Himyerileri (MÖ 115-M.S 274) tarihlerinde en büyük kralı Tubba'dır. II. Himyerileri (M.S. 274-525) tarihlerinde dönemin kralı Ebu Kerib (385-420) Yemen'e ve Irak'a kadar krallığını genişletmiştir. Zu Navas'ın yerine geçen oğlu Seyf tutunamamış ve Sasanilere sığınmıştır. Bundan sonra bölgede istikrar sağlanamamış ve istikrarı sağlayan Ebrehe, Fil olayı'nın gerçekleşmesine sebep olmuştur.

Cevap: C

2. ÇÖZÜM: Kindeliler, nesî geleneğini ihdas etmişlerdir. Hz. Peygamber, Ukâz panayırında Kindeliler'i ve müttefiklerini İslâm'a davet etmiş, fakat bu daveti kabul görmemişti. Kindeliler'in bir kısmı kabile ileri gelenlerinin engellemeleri yüzünden müslümanlara yaklaşmamışlardır. Hicretin 10. yılında (631) Eş'as b. Kays'ın başkanlığında kalabalık bir Kinde heyeti Medine'ye gelerek müslüman olmuşlardır. Heyet içerisinde muhadramûn şairlerden İmru'ülkays gibi emîrleri de bulunuyordu. Kindeli meşhur şahsiyetler arasında Kâdî Şüreyh, Recâ b. Hayve ve filozof Kindî başta gelir.

Cevap: A

3. ÇÖZÜM: Rivayete göre Cürhüm kabilesinden İsâf b. Yâlä adında bir kişi Zeyd'in kızı Nâile'ye âşık olmuştu. Kabileleri hac için Mekke'ye geldiğinde bu ikisi Kâbe'ye girmiş, orada baş başa kaldıkları bir sırada cinsel ilişkide bulunmuş ve hemen ikisi de halk arasında taş haline geldileri söylentileri yapılmıştır. Ertesi sabah onları Kâbe'den çıkararak halka ibret olsun diye birini Kâbe'nin yanına, diğerini Zemzem Kuyusu'na yakın bir yere dikmişler. Fakat olayın üstünden uzun süre geçip de bu dikili putlara tapılmaya başlanınca Huzâa ve Kureyş ile Mekke dışındaki Araplar'dan Kâbe'ye hacca gelenler tarafından bunlara zamanla tapılmaya başlanmıştır. Başka bir rivayete göre ise Allah onların Kâbe'de günah işlemelerine fırsat vermeden her ikisini taş yapmıştır; bunun üzerine İsâf Safâ'ya, Nâile Merve'ye dikilmiştir diye bir söylentisi vardır.

Cevap: A

4. ÇÖZÜM: Tarih boyunca insanlar İbrahim peygamberin hangi dine mensup olduğu konusunda tartışmışlardır. Museviler onu tüm Musevilerin peygamberi olarak kabul eder ve kendilerinin Hz. İbrahim'in yolunu izlediklerini ileri sürerler. Hristiyanlar, Hz. İbrahim'in Musevilerin peygamberi olduğunu kabul ederler. Ancak onun kendisinden sonra gelecek olan Hz. İsa'ya tabi olduğunu iddia ederek Musevilerden zamanla ayrılmışlardır. İlk zamanlarda İbrahm peygamberi kabul etmişlerdir. Hanîf ve İslamiyet de İbrahim peygamberin yoludur.

Cevap: E

5. ÇÖZÜM: Cahiliyye Arapları arasında şöyle bir inanışlar vardı: Cinler ve yıldızlar Allah'ın akrabalarıdır. Melekler Allah'ın kızlarıdır. Ay, Güneş ile Zühre yıldızı kutsaldır. Lahm, Huzâa, Himyer ve Kureyş kabilesi tarafından takdis edilmiştir. Bölgesel olarak da Arap Yarımadası'nda Medine'nin dışında da Hayber, Fedek, Teymâ, Vâdilkurâ ve Yemen'de Yahudiler bulunuyordu.

Cevap: E

6. ÇÖZÜM: Araplar Câhiliye devrinde olduğu gibi İslâmî dönemde de ensâb bilgisiyle temayüz etmişler ve Arap olmayanlara karşı bu bilgileriyle övünmüşlerdir. Ensâb bilgisi Câhiliye devri Araplarının şiir, hitabet, eyyâmü'l-Arab ve ahbâr gibi kültürlerinin en önemli parçasıydı. Onların ensâb bilgisine verdikleri önem, içinde yaşadıkları siyasi ve sosyal şartların bir sonucuydu. Araplar, bir babadan geldiğine inanan insanların meydana getirdiği kabile esasına dayanan bir toplum yapısına sahiptiler. Daha çok erkek soyundan gelen akrabalık bağına (asabiyye) dayanan kabilede kan bağı önemli bir yer tutuyordu. Hilf, cîvâr ve velâ yoluyla da akrabalık bağı kurulabiliyor, böylece kabileye yeni katılmalar oluyordu; ancak bu şekilde kurulan akrabalık kabilenin mensup olduğu cedit ve ona bağlılığı ortadan kaldırmıyordu.

Cevap: D

7. ÇÖZÜM: Sasani-Bizans Savaşı (572–591) II. Justinian, II. Tiberius ve Maurikius dönemlerinde cereyan eden 20 yıllık savaşın sebebi Tur Abdinli Theodoros ve Sergios'un Arzanene'ye (Siirt yakınlarında Başur vadisine) saldırımlarıdır. Bizans İmparatoru II. Tiberius (578–582) ile Khosrov Anuşirvan'ın oğlu ve halefi Sasani hükümdarı IV. Hormizd (579–590) devrinde, iki imparatorluk arasında eski sınırlara dönüşün temel alındığı barış müzakerelerine başlandı. 591 senesinde taht için mücadele edenlerden II. Khosrov Bizans'tan da yardım almıştır. Armenia derebeyleri de kendilerine çok cazip teklifler sunan Sasani hükümdarı Vahram Çoben'in (Bahram Chobin 590–591) yanında yer almamışlardır. Bu birliktelikten II. Khosrov galip çıkmıştır.

Cevap: D

8. ÇÖZÜM: Kâbe'nin bir köşesinde Hatîm vardır, cümlesi Kâbe içinden kabul edilen bölümden söz etmektedir. Kâbe, Mescid-i Haram'ın ortasında bulunan taştan küp bir yapıdır. Eski cahiliyede kübik put evlerine Kâbe denilirdi. Kâbe'nin tavanı, kapı eşiğini ve kapısını ilk kez Kusay yapmıştır. Kâbe duvarının karşısında Makam-ı İbrahim bulunur gibi seçenekler K3abe'nin özelliklerinden söz etmektedir.

Cevap: C

II. Hz. Muhammed'in Hayatı (15 + 2 Sayfa)

01. Hz. Muhammed'in Ailesi ve Doğumu

Hız. Muhammed'in soyu, 21. kuşaktan atası olan Adnân'a kadar ulaşır. Adnan da Hız. İbrahim'in oğlu Hız. İsmail'in evladıdır. Hız. Muhammed'in soyuna İsmâîlîler veyahüt da Adnânîler adı verilmiştir. İsmailoğulları Arapların en büyük soyudur. Hız. Muhammed, anne ve baba tarafından Kureyslidir. Babası Abdullah, Kureys'in Haşimoğullarından; annesi Âmine, Kureys'in Zühreoğullarındandır. Babası Abdullah kısa bir süre önce Hız. Muhammed doğmadan ölmüştür. Dedesi Abdülmuttalip (Şeybe) Mekke'nin lideriydi. O, hacıların her türlü ihtiyaçlarını karşılamış, zemzem kuyusunu tamir ettirmiştir. Hız. Muhammed'in amcaları; Haris, Ebu Talip, Ebu Lehep, Zübeyr, Abbas ve Hamza'dır. Amcaları Mekke'nin bilenen çok saygın kişileridir. Hız. Muhammed, Mekke şehrinde, Rebîü'l-evvel ayında Pazartesi günü, 20 Nisan (12 Rebîülevvel) 571 tarihinde doğmuştur. Onun doğumu Fil Vak'ası'ndan 50-55 gün sonradır. O dönemde Araplara özgü değişik takvimler kullanılmıştır. Arapların garip âdetleri de vardır. Kız çocukları ergen olduğunda bir yaşına girebilirken, erkek çocukları doğduklarında yaşı sayılmaya başlanırdı. Erken yaşta evlilik olurdu. Bu gelişim, iklimin getirdiği biyolojik durumla da paralellik arz ederdi. Genellikle 35 yaşından sonra kadınların doğurma özellikleri biterdi. Menopoza erken yaşta giren kadın, yıpranmış bir görüntü verirdi. O günlerde kullanılan bir takvim yöntemi veya çeşidi "Nesî" idi. Nesî takviminde birinci yıl 12 ay, ikinci yıl 12 ay ve üçüncü ay da 13 aydan oluşurdu. Bunun sebebi her üç yılda bir ay eklenerek haram aylara eklenirdi. Artık bir ay daha savaş genellikle olmazdı ve hac ibadeti istenen zamana ayarlanırdı. Nesî takvimine göre hesaplamalar ile miladi takvim hesapları birbirine karışıyordu. Bir hesaplamaya göre (Nesî) Hız. Muhammed'in doğumu, 20 Nisan (09 Rebîülevvel) 571'dir. (Mahmut Paşa el-Felekî (ö. 1302/1885) Bir başka hesaplamaya göre de 12 aylık sistem 17 Haziran (12 Rebîülevvel) 569 Pazartesi günü dünyaya teşrif etmiştir. (Prof. Dr. Muhammed Hamidullah (ö. 2002) Hız. Muhammed doğduktan sonra bir müddet Âmine'nin yanında kaldı. Sonra ise o dönemde çocukların ana dili gelişsin diye âdet olduğu için bir sütanneye verilmişti. Konuşma döneminde fasih ve belîğ Arapça öğrenmeleri sağlanması hedefleniyordu. Bunun yanında genellikle çocukların sütanneye verilmesinin sebebi, daha sağlıklı çöl havasında büyüüp serpilmelerini sağlamaktı. Hız. Muhammed sütanne Halîme bint Ebû Züeyb'e verildi. Sütannesinin yanında dört sene kaldı. Burada 4-5 yaşına kadar kaldı. Sütbabası Hâris b. Abdüluzza'dır. Sütkardeşleri Abdullah, Üneyse ve Şeymâ'dır. Dört-beş yaşlarında tekrar annesine teslim edildi.

Anahtar Kelimeler

◊ Fil Vak'ası	◊ Adnân
◊ Nesî	◊ Haşimoğulları
◊ Âmine	◊ Zühreoğulları
◊ Sütanne Halîme bint Ebû Züeyb	◊ Abdullah
◊ Sütbabası Hâris b. Abdüluzza	◊ Abdülmuttalip (Şeybe)
◊ Sütkardeşleri Abdullah, Üneyse ve Şeymâ	

02. Muhammed İsmi ve Annesinin Vefatı

Hız. Muhammed'i babası vefat edince yetim olarak dedesi Abdulmuttalip'in himayesinde büyümüştür. Annesinin gördüğü bir rüya sonrasında dedesine anlatılınca, çok övülmüş anlamına gelen Muhammed ismini verilmiştir. Âmine, Medine'ye yakın Ebva denilen bir mevkide öldü. Burası, Medine'ye 190 km. uzaklıktaydı. Annesi Medine'de defin edilmiştir. Hz. Muhammed 6 yaşında idi ve Âmine ile Yesrib'e (Medine)'ye gittiler. Âmine'nin câriyesi Ümmü Eymen'le yola koyuldular. Âmine, eşi Abdullah'ın mezarını ziyaret etti. Yesrib'de bir ay kaldılar. Annesi burada vefa etti. Hz. Muhammed öksüz kalmıştı. Ümmü Eymen tarafından Mekke'ye getirildi ve dedesine teslim edildi. 80 yaşındaydı. 8 yaşına kadar torununa o baktı. Dedesi ölünce amcası Ebû Tâlib'in himayesinde kaldı. Hz. Muhammed, 10 yaşlarında Mekke'de çobanlık yaptı. Ona Ebû Tâlib'in eşi Fâtıma bint Esed bakarak velisi oldu.

Anahtar Kelimeler

◊ Abdullah	◊ Ebva
◊ Âmine	◊ Ümmü Eymen
◊ Abdulmuttalip	◊ Ebû Tâlib
◊ Muhammed	◊ Fâtıma bint Esed
◊ Medine	

03. Busrâ ve Rahip Bahira:

Bazı kaynaklara göre Hz. Muhammed, 9 veya 12 yaşında amcasıyla Suriye'ye ticaret için gitti. Ebû Tâlib ile Hz. Muhammed, Suriye'de bulunan Busrâ mevkiinde konakladı. Orada manastırda Bahîra isminde rahiple karşılaştılar. Bahîra, Ebû Tâlib'e Muhammed'in İncil'de adı geçen bir elçi olduğunu söyledi. Sonra gelececek bir takım bazı tehlikelerden söz etti. Bunun üzerine Hz. Muhammed'i korumak için seyahatlerini yarıda kestiler ve Mekke'ye döndüler. Bazı rivayetlere göre de böyle bir olay olmamıştır.

Anahtar Kelimeler

◊ Suriye	◊ Bahîra
◊ Ebû Tâlib	◊ İncil
◊ Hz. Muhammed	◊ Mekke
◊ Busrâ mevki	

04. Ficar Savaşları ve Hilfü'l-Fudûl:

Cahiliye hayatında Arap adetlerinde kan dökmenin ve savaşmanın yasak olduğu haram aylar: Zilkade, Zilhicce, Muharrem, Receb idi. Zaman zaman bu aylarda savaş olurdu. Buna Ficâr savaşları denirdi. Hz. Muhammed gençliğinde bu savaşlara katılmak durumunda kalmıştı ama savaşmamıştı. Kays-Aylân ve Kureyş-Kinâne kabileleri arasında bu aylarda savaş çıkmıştı. Hz. Muhammed amcalarıyla birlikte savaşa katılmıştı. Burada yalnızca amcalarına ait eşyaları korumuştur. Ficâr günlerinde Hz. Muhammed, 14-15-17-20 olduğu söylenir. Araplarda haram aylar: Zilkade, zilhicce, muharrem ve recep aylarıdır. Bu aylarda savaşmazlardı. Savaş, kötü bir şey olarak bu aylarda kabul edilirdi. Bu aylarda savaşılırsa buna "ficar" denirdi. Hz. Muhammed, 20 yaşında Hilfü'l-fudûl'a katılmıştır. Bu teşkilat Mekke'de güçsüzlere yapılan haksızlıklara karşı çıkan bir sivil toplum kuruluşuydu. Teşkilat, kabileler arası savaşlara karşı çıkmıştır. Hz. Muhammed'in amcası Zübeyr'in girişimiyle şekillenen bu kuruluş Mekke'nin kabile reisi Abdullah b. Cüd'ân et-Teymî'nin başkanlığında toplanarak kuruldu. Erdemliler Birliği, (Hilfu'l-Fudul) Kureyş'in erdemlileriyle birlikte kuruldu. Amacı adaleti kurmak ve zulmü durdurmaktır. Hz. Muhammed, "Erdemli insanların yemini" manasına gelen böyle bir hareketin içinde bulunmuştur.

BİLGİ NOTU:

Antlaşma Yemini:

- 1- Mekke'de, ister oranın halkından olsun isterse dışarıdan gelen insanlardan olsun, bir kişinin zulme uğradığını gördükleri zaman onunla birlikte olacaktı.
- 2- Mazlumun hakkı zalimden alınmaya kadar zalimin karşısında olacaktı. Başka bir ifadeyle mazluma hakkı iade edilinceye kadar mazlumla bir tek el gibi -yekvücut- olacaktı.
- 3- Deniz, bir tek tüyü ıslatmaya kadar, Sebir ve Hira dağları yerlerinde kaldığı müddetçe ve maişette (mali durumda) tam bir eşitlik sağlanana dek bu maddeler geçerli olacaktı.

Anahtar Kelimeler

- ◊ Haram aylar: Zilkade, Zilhicce, Muharrem, Receb
- ◊ Ficâr savaşları
- ◊ Kays-Aylân ve Kureyş-Kinâne kabileleri
- ◊ Zübeyr
- ◊ Mekke'nin kabile reisi
- ◊ Abdullah b. Cüd'ân et-Teymî
- ◊ Erdemliler Birliği (Hilfu'l-Fudul)

05. Genç Yaşta Ticaret ve Muhammedü'l-Emîn Unvanı

Hiz. Muhammed, Mekke'de kumaş ve tahıl ticaretiyle uğraşmıştır. Ebû Tâlib'e yardım eden Hiz. Muhammed, bu ticarete 35 yaşlarına kadar devam etmiştir. O, birçok yere ticaret için gitmiştir. "Hiz. Muhammed'in Ticari Seyahatleri" adlı eserde Prof. Dr. Muhammed Hamidullah o günleri ayrıntılı olarak anlatır. Ticaret için Hubâşe, Muşakkar ve Debâ panayırlarına, Yemen'e, Habeşistan'a gitmiştir. Hiz. Muhammed'e toplumda dürüstlüğünden dolayı Muhammedü'l-Emîn unvanı verilmiştir. O, her türlü kötülüğün çok yaygın olduğu bir toplumda hiçbirine bulaşmamıştır. Genç iken temiz bir hayat yaşamıştır. Gençlik döneminde "el-emîn" unvanıyla bilinmekteydi.

Anahtar Kelimeler

◊ Kumaş ve Tahıl Ticareti	◊ Debâ
◊ Ebû Tâlib	◊ Yemen
◊ Hubâşe	◊ Habeşistan
◊ Muşakkar	◊ Muhammedü'l-Emîn

06. Evliliği ve Ailesi

Hiz. Muhammed, 25 yaşına kadar Ebu Talip'in evinde yaşamıştır. O, Hiz. Hatice ile ticaret ortaklığı yapmıştır. Hiz. Hatice'nin kölesi Meysere'yi yardımcı olarak Hiz. Muhammed'in yanına verdi. Sonrasında Hiz. Hatice ile Hiz. Muhammed evlendi. Hiz. Hatice'nin 27 -28 yaşlarında olduğu söylenir. Bazı kaynaklara da 40 yaş olarak geçmiştir. Bu 40 yaş ifadesinin olgunluğa işaret eden bir sıfat olduğu da söylenmiştir, yaş bildirmediği vurgulanmıştır. Ebu Talip, Hatice'yi amcası Amr bin Esed' den yeğeni Hiz. Muhammed'e dünür olup istemiştir. Mekke'de düğün merasimi yapıldı. Düğünde Ebu Talip ve Varaka bin Nevfel ayrı ayrı birer konuşma yaptılar. Nikâhı Varaka bin Nevfel kıydı. Bu evlilikten 2 erkek 4 kızı dünyaya geldi. Kasım ve Abdullah oğulları küçük yaşta öldüler. Kız çocukları Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma yaşadılar. Hatice, Kureyş kabilesinden Huveylid b. Esed'in kızıdır. Huveylid b. Esed, toplumda bilenen ve ileri gelenlerindendi. Hatice'nin soy ağacı ile Hiz. Muhammed'in soyu olan Kusay'a kadar dayanır. Hiz. Hatice, daha önce iki kez evlilik yapmış ve Hind adında bir kızı bir de yine aynı adla bir erkek çocuğu vardı. Hiz. Hatice, Nefise bint Ümeyye (Münye) adlı bir kadını aracı kılarak Hiz. Muhammed'e evlenme talebini bildirmiştir. Hiz. Muhammed evlenince de artık Ebû Tâlib'in evinden Hatice'nin evine taşınmıştır. Fâtıma, Hiz. Muhammed'in en küçük kızıdır. O, Hiz. Muhammed'in vefatından sonra 6 ay yaşadı. Diğer çocukları Hiz. Muhammed hayattayken vefat etmişlerdir. Hiz. Muhammed'in ilk oğlu Kâsım'dır. Onun için "Ebu'l-Kâsım" diye anılmıştır. Hiz. Muhammed, Hatice ile evliyken evlatlığı Zeyd b. Hârise ve 5 yaşındaki amcaoğlu Ali, aynı evde bulunuyorlardı. Hiz. Muhammed'in en küçük kızı Fâtıma, Ali ile evlenmiştir. Torunları Hasan ve Hüseyin'dir. Hiz. Muhammed, Hatice ile 25 yıl evli kalmıştır.

Anahtar Kelimeler

◊ Ebu Talip	◊ Kusay
◊ Meysere	◊ Hind
◊ Hiz. Muhammed	◊ Nefise bint Ümeyye (Münye)
◊ Hiz. Hatice	◊ Fâtıma
◊ Amr bin Esed	◊ Ebu'l-Kâsım
◊ Varaka bin Nevfel	◊ Zeyd b. Hârise
◊ Kasım ve Abdullah	◊ Ali
◊ Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma	◊ Hasan ve Hüseyin
◊ Huveylid b. Esed	

07. Kâbe Tamirâtı ve Haceru'l-Esved

Kureyşliler, 605 yılında Kâbe'yi yeniden inşa etmişlerdir. Hiz. Muhammed, 35 yaşında Kâbe tamirinde çalışmıştır. 35 yaşlarında iken Kâbe hakemliği yapmıştır. Bizans'ın gemisi Cidde- Şu'aybe'de karaya oturmuştu. Gemi,

Habeşistan'daki bir kiliseye inşaat malzemesi götürüyordu. Bu malzemeler, Mısır'dan Bizans İmparatoru gönderilmişti. Velîd b. Mugîre, çevresindekilerle birlikte Şu'aybe'ye gittiler. Geminin malzemelerini satın aldılar. Gemideki marangoz ve yapı ustası Bâkûm er-Rûmî'yi Mekke'ye davet etmişlerdir. Bâkûm er-Rûmî, Kâbe'nin tamerini yapmıştır. Amcası Abbas ile Hz. Muhammed birlikte taş taşıydılar. Kâbe tamiratında Hacer-ül Esved'in yerine konulmasını anlaşıma sağlanamadı. Hacer-ül Esved'in yerine konulması şerefli görevi idi. Ebû Ümeyye b. Mugîre, Kâbe'ye ilk girenin hakem olmasını önerdi. Kureyşliler beklediler. Kapıdan Hz. Muhammed girdi. Oradakiler "İşte el-emîn!" dediler. Hz. Muhammed, örtü içine Hacer-ül Esved'i koydu. Oradaki kabile reisleri her biri örtüyü birlikte kaldırdılar. Taşı, konulacağı yere hep birlikte koydular.

Anahtar Kelimeler

◊ Bizans'ın gemisi	◊ Bâkûm er-Rûmî
◊ Cidde- Şu'aybe	◊ Abbas
◊ Habeşistan	◊ Hz. Muhammed
◊ Mısır	◊ Kâbe tamirâtı
◊ Bizans İmparatoru	◊ Hacer-ül Esved
◊ Velîd b. Mugîre	◊ Ebû Ümeyye b. Mugîre

08. Hira Günleri ve İlk Vahiy

Hz. Muhammed, 35 ila 40 yaşına kadar bulunduğu toplumun sorunlarını düşünüyordu. Çevresindeki kötülüklerden arınmak ve uzaklaşmak için yalnız kalmayı tercih etti. Ramazan ayında Mekke'ye 5 km. uzaklıktaki Nur Dağı'nda bulunan Hira Mağarası'na gidiyordu. Burada yalnız kalıp iç dünyasına çekiliyordu. Hira'da ibadet ediyor ve tefekkür ediyordu. Bu arınma, ibadet ve tefekkür hâli 40 yaşına kadar devam etti. 35 - 40 yaşları arasında bazı rüyalar görmüştür. Hz. Muhammed rüyalarla nübüvve bir çeşit alıştırmış olabilir. Görülen rüyalar ilk vahyin gelişine kadar sürdü. 610 yılı ramazan ayında Kadir gecesi ilk vahiy geldi. Hz. Muhammed'e nübüvvet 40 yaşında gelmiştir. Önce, Allah hakkında düşünmeye başladı. O, hiçbir zaman putlara ilgi göstermedi. Hanîfler nasıl inanıyorsa o da öyleydi. Ramazan ayı geldiğinde daha önce dedesi Abdülmuttalip ve bazı Kureyşliler Hira'ya giderdi. Hz. Muhammed de Hira'ya gitmeye başladı. Orada münzevi bir hayat sürüyordu. Zaman zaman fakirlere yardım edip Kâbe'yi tavaf ediyordu. Nur Dağı'ndan inip evine uğrayıp yanına yiyecek aldıktan sonra oradaki mağaraya dönüyordu. Bazen Hz. Hatice'yi yanında götürüyordu. Önce "sâdik (doğru) rüyalar" görmeye başladı. Bu, 6 ay bu devam etti. Vahye hazırlık süreci yaşanıyor denilebilir bir durumdu belki de... 610 yılı Ramazan'da son 10 gün içinde 27. gecede Pazartesi günü sabaha doğru Hira Mağarası'nda Allah'ın külli iradesinin temsili olan Cebrail, nübüvvet görevini Hz. Muhammed'e vermişti. İlk vahiy bildirimleri, Alak suresi 1-5 ayetleriydi. Önce bu olay Hz. Muhammed'i çok heyecanlandırdı ve korktu.

Anahtar Kelimeler

◊ Mekke	◊ 40 yaş
◊ Nur Dağı	◊ Hanîfler
◊ Hira Mağarası	◊ Abdülmuttalip
◊ Rüyalar	◊ Cebrail
◊ Kadir gecesi	◊ Nübüvvet

09. Eşi Moral, Varaka b. Nevfel Destek Veriyor

Hz. Muhammed, Hira'dan ayrıp evine gitti. Yatağa yatmak için girdi. Eşi Hz. Hatice 'den üzerini örtmesini istedi. Uyudu ve uyandığında başından geçenleri teker teker anlattı. Hz. Hatice şöyle dedi: "Allah seni hiçbir zaman utandırmayacak ve üzmeyecektir. Çünkü akrabalarını gözetiyorsun, doğruyu konuşuyorsun, güçsüzlerin-kimsesizlerin elinden tutuyorsun, muhtaçlara yardım ediyorsun, misafirlerini çok iyi ağırlıyorsun, zulme uğrayanların hep yanında oluyorsun!" Hz. Hatice eşini teselli etti ve ona ilk iman eden kişi o oldu. Sonra amcaoğlu Varaka b. Nevfel'e gittiler. Kitâb-ı Mukaddes'ten haberi ve bilgisi olan Varaka çok yaşlı bir Hristiyan'dı. Varaka, Hz. Muhammed'i dinledi. Ona gelenin diğer peygamberlere de gelen vahiy olduğunu söyledi. Bunun ardından şöyle dedi: "Sana kavmin yalancı diyecekler; kötü bir şekilde davranacaklar. Savaş açacaklar; seni yaşadığın yerden çıkaracaklar. Ben, o zamanlara ulaşırsam sana yardımcı olacağım." Varaka sonra Hz. Muhammed'in alnından öptü. Bu söz ve davranışından dolayı rahatlayan Hz. Muhammed ve eşi evlerine döndüler. İlk vahiyden sonra vahiy kesildi. Hz. Muhammed, Allah'ın kendisini bıraktığını zannederek çok endişelendi. "Fetretü'l-vahy"ın süresi birkaç ay olduğu söylenir veya üç yıl kadar sürdüğü de ileri sürülmüştür. Hz. Muhammed, Nur Dağı Hira Mağarası'ndan dönerken Cebrail onu heyecanlandırdı ve korktu. Hz. Muhammed'in evinde ikinci vahiy Müddessir suresi'nin 1-5 ayetleri gönderildi. İlahî buyrukların insanlara aktarılma zamanı gelmişti. Vahiy algısıyla Hz. Muhammed'e abdest alma ve namaz kılma Cebrail iletişimiyle öğretildi. Sonra Hz. Hatice ile namaz kıldılar.

Anahtar Kelimeler

- ◊ Hz. Hatice
- ◊ Varaka b. Nevfel
- ◊ Kitâb-ı Mukaddes
- ◊ Fetretü'l-Vahiy
- ◊ Nur Dağı

- ◊ Hira Mağarası
- ◊ Cebraîl
- ◊ Müddessir suresi
- ◊ Abdest
- ◊ Namaz

10. Kabile Rekabeti, İlk Müslümanlar ve Gizli Davet

Haşimi ve Emevi yıllara dayalı rekabeti eskiden beri devam eden bir durumdu. Ümeyyeoğulları, Haşimiler'den olan Hz. Muhammed'e tabi olmak istemiyordu. Kureyş kabilesindeki Haşimî ve Ümeyyeoğulları rekabeti ve zıtlaşması birçok kimsenin Müslüman olmasını engellemişti. Mekke'nin yöneticilerine ve ileri gelenlerine göre, Hz. Muhammed'e elçilik görevi verilmemeliydi. Mesela; Velit bin Muğire ve Ebu Mesut gibi soylu, zengin ve toplumda göz dolduran itibarlı kişilere peygamberlik gelmeliydi. İslâm'a davet önce en yakınardan başlanıldı. İlk davet, 3 yıl gizlice devam etti. İlk Müslüman kadın Hz. Hatice oldu. Erkeklerden Ebû Bekir, çocuklardan Ali, azatlı kölelerden Zeyd b. Hârise, Hz. Muhammed'in kızları Zeyneb, Rukiyye ve Ümmü Gülsûm oldular. Abdurrahman b. Avf, Ayyâş b. Ebû Rebîa, Ca'fer b. Ebû Tâlib, Ebû Seleme, Ebû Ubeyde b. Cerrâh, Erkam b. Ebû'l-Erkam, Esmâ bint Selâme, Osman b. Affân, Osman b. Maz'ûn, Sa'd b. Ebû Vakkas, Saîd b. Zeyd, Talha b. Ubeydullah, Ubeyde b. Hâris, Zübeyr b. Avvâm... Hz. Muhammed ve sahabeler ilk zamanlarda gizlice namaz kılıyordu. Dini davetin ilk anlarında Allah inancı, tevhid, ölüm sonrası hayat ve ahlaki konularla ilgili konuşmalar yapıyordu. Âyetler indikçe ilk inananlara bu parçaları okuyorlardı. Erkam b. Ebû'l-Erkam'ın evi Safâ tepesinin eteklerindeydi. Gizli tebliğ olduğu süreci bu evde devam ediyordu.

Anahtar Kelimeler

◊ Ümeyyeoğulları	◊ Zeyneb, Rukiyye ve	◊ Osman b. Affân
◊ Haşimiler	◊ Ümmü Gülsûm	◊ Osman b. Maz'ûn
◊ Velit bin Muğire ve	◊ Abdurrahman b. Avf,	◊ Sa'd b. Ebû Vakkas
◊ Ebu Mesut	◊ Ayyâş b. Ebû Rebîa	◊ Saîd b. Zeyd
◊ Hz. Hatice	◊ Ca'fer b. Ebû Tâlib	◊ Talha b. Ubeydullah
◊ Ebû Bekir	◊ Ebû Seleme	◊ Ubeyde b. Hâris
◊ Ali	◊ Ebû Ubeyde b. Cerrâh	◊ Zübeyr b. Avvâm
◊ Zeyd b. Hârise	◊ Erkam b. Ebû'l-Erkam	◊ Erkam b. Ebû'l-Erkam
	◊ Esmâ bint Selâme	◊ Safâ tepesi
◊		

11. Açıktan Tebliğ Dönemi

Ömer b. Hattâb Müslüman olduktan sonra gizli davet dönemi bitmiştir. Nübüvvetin 4. yılının başında artık İslami tebliğ açıktan devam ettirildi. Açıktan davetin önündü duranlar önce kendi kabilesi Kureyş olmuştu. Önce İslami tebliğ için yemek ziyafetleri verildi. O, bir davetinde müşrik amcası Ebû Leheb tarafından sözü kesilmişti. Hz. Muhammed'e diğer amcası Ebû Tâlib, tam destek vermişti. Fakat atalarının anlayışını da terk edemeyeceğini söylemişti. Ebû Leheb, karısı Hz. Muhammed'e düşmanlık ediyorlardı. Kur'ân'da, Ebu Leheb'in eşiyle cehenneme gideceği bildirilmişti. Hz. Muhammed'e Safâ tepesinde onun hiç yalan söylemediğini ikrar etmişlerdi Mekkeliler. Safâ Tepesi'nde Hz. Muhammed bir konuşma yaptı: "Ey Kureyşliler! Şu dağın arkasında düşman birliği var dersem bana inanır mısınız?" diye başlar. Oradakiler de, "Evet, senin yalan söylediğini hiç görmedik!" derler. Ardından peygamberimiz şöyle der: "Büyük bir azaba uğrayacağınızı bildiriyorum..." Konuşmasını şöyle bitirir: "Allah'tan başka ilah yoktur." demediğiniz sürece benim bir faydam dokunmaz..." Kureyşliler, önceleri karşı çıkmamışlar ama puta tapıcılıkla ilgili durum onların menfaatlerini ilgilendirdiği için karşı çıkmışlardır.

Anahtar Kelimeler

◊ Ömer b. Hattâb	◊ Safâ Tepesi
◊ Ebû Leheb	◊ Kureyşliler
◊ Ebû Tâlib	

12. Cahiliye Müşrik Liderler, İlk Şehitler ve İlk Zorluklar

Araplarda ahlâkî yapı çok çirkindi. Toplumda içki, kumar, zina, yalan gibi kötü alışkanlıklar mevcuttu. Kur'ân-ı Kerim kötü davranışları yasaklayıp karşılığında azabının olacağını ilan ediyordu. Hz. Muhammed genellikle genç taraftarlar topluyordu. Arapların ileri gelenleri şiddet kullanmaya başladılar. Velid b. Muğire, Ümeyye b. Halef, Ebû Cehil, Ebû Leheb, Ebû Süfyan, Hakem b. Ebû'l-As ve Ukbe b. Ebû Mu'ayt gibi o toplumun ileri gelenleri

işkence yapıyorlardı. Yâsir ailesine işkencenin en büyüğü yapılmıştı. Yâsir, Mekke’de kaybolan kardeşini arıyordu. Bunun için Benî Mahzûm kabilesinden Ebû Huzeyfe’nin emanı ile şehre girmişti. Sümeyye adında bir cariye ile evlendi. Evlendikten sonra Ammâr b. Yâsir adında bir oğlu vardı. Yâsir, Sümeyye ve Ammâr ilk Müslümanlardandı. Zalimlerin zulmüyle karşılaştılar. Sümeyye’yi, Ebû Cehil şehit etti. İlk şehit verilmiş oldu. Ardından kocası Yâsir de işkenceyle şehit edildi. Ammâr, Lât ve Uzza putlarına iman etmesi için baskı yaptı. Ammâr, bir gün Hz. Muhammed’in yanına gelmişti. Zor karşısındaki imani durumunu sordu. Hz. Muhammed, inanç açısından kendini nasıl bulduğunu sordu. Ammâr, kalbinin imanla dolu olduğunu bildirdi. Hz. Muhammed de zor durumda kalındığında ikrah olduğunda farklı davranılabileceğini söyledi. Bunda bir sakınca olmadığını bildirdi. Habbâb b. Eret, Ebû Fukeyhe, Bilâl-i Habeşî, Suheyb-i Rûmî çok sıkıntılar yaşadılar. O dönemde Zinnîre, Ümmü Übeys, Nehdiye ve Lübeyne gibi cariyeler imanları sebebiyle zor anlar yaşamışlardı. Bilâl-i Habeşî bir köleydi ve ilk iman edenlerdendi. Ümeyye b. Halef ona işkenceler yaptı. Boynuna ip takıp çocukların elinde çarşıda dolaştırmıştı. Ümeyye b. Halef, kumlara yatırıp üstüne taş koydurmuştu. Lât ve Uzzâ putuna inanmasını ısrarla istemişti. Bilâl, “ahad!” (Allah birdir) diyordu. Hz. Osman’a amcası Hakem b. Ebû’l-As yıldırma baskısı kullanıldı. Malî yönden harcamalarını kesti ve inancından döndürmek istedi. Sa’d b. Ebû Vakkas’ın annesi Hz. Muhammed’in tebliğine karşı çıkmıştı. Allah’ı inkâra zorlayan anne babaya itaat olunmayacağı ayeti gelmişti. Ebû Ubeyde b. Cerrah, inancı yüzünden babasının düşmanlarıyla uğraşmak zorunda kaldı. Abdullah b. Mes’ûd, Kâbe’de ayet okuduğu için dövüldü. Mus’ab b. Umeyr, çok zengin bir ailenin çocuğuydu. O, inancı sebebiyle zengin aile çevresinden baskı görmüştür. Ailesi, her türlü maddi desteklerini ondan kesmişlerdi. Gifârlı Ebû Zer, inancı yüzünden müteaddit defalar dövülmüştür.

Anahtar Kelimeler

◇ Velîd b. Mugîre	◇ Ammâr	◇ Hz. Osman
◇ Ümeyye b. Halef	◇ Yâsir	◇ Hakem b. Ebû’l-As
◇ Ebû Cehil	◇ Ebû Cehil	◇ Sa’d b. Ebû Vakkas
◇ Ebû Leheb	◇ Lât ve Uzza putları	◇ Ebû Ubeyde b. Cerrah
◇ Ebû Süfyan	◇ Habbâb b. Eret	◇ Abdullah b. Mes’ûd
◇ Hakem b. Ebû’l-As	◇ Ebû Fukeyhe	◇ Mus’ab b. Umeyr
◇ Ukbe b. Ebû Mu’ayt	◇ Bilâl-i Habeşî	◇ Gifârlı Ebû Zer
◇ Benî Mahzûm kabilesi	◇ Suheyb-i Rûmî	
◇ Ebû Huzeyfe	◇ Zinnîre, Ümmü Übeys,	
◇ Sümeyye	Nehdiye ve Lübeyne	

Örnek Soru (2015 ÖABT DKAB)

Darünnedve’nin en etkili ileri gelenlerinden Ebu Cehil, Hz. Muhammed’in tebliğine başından beri karşı çıkmış ve Müslümanlara çeşitli desiseler ve barikatlar kurmuştur.

Aşağıdakilerden hangisinde Ebu Cehil’in etkisinden söz edilemez?

- A) Sümeyye’nin şehit edilmesi
- B) Hz. Muhammed’in üzerine deve leşi atılması
- C) Toplumsal boykot uygulanması
- D) Hz. Muhammed’in öldürülmek istenmesi
- E) Bedir’in intikamı için Uhud’un tertiplenmesi

CEVAP: E

ÇÖZÜM: Ebû’l-Hakem (Bilgeliğin Babası) olarak da bilinirdi. Çünkü Kureyş kabilesi içinde bilge bir adam olarak kabul edilirdi. Ebu Cehil yeni gelişmekte olan tevhid dininin en güçlü rakiplerinden biriydi ve insanlara karşı saldırgan bir tutumu vardı, bu yüzden Müslümanlar onu Ebu Cehil (Cahilliğin Babası) takma adıyla andı. Kureyş kabilesinde Mahzûmoğulları üyesiydi ve Mekke şehrinin lideriydi. Hz. Muhammed’i sevmezdi ve eline fırsat geçtiği zaman onu hicvederdi. Sahibi olduğu kervanlarla gezip yeni şehirler görmeyi severdi. Hurmaya, süte ve kırmızı ete karşı bir zaafı vardı. Tezcanlı ve saldırgan biriydi. Ebu Cehil, İkrime bin Ebu Cehil isminde bir oğula sahipti, oğlu daha sonradan İslam dinine geçmiştir. Bedir Muharebesi’nden önce, Sa’d bin Muaz gayrimüslim dostu Ümeyye bin Halef ile Mekke’yi ziyarete geldi. Bir süre sonra Amr ile karşılaşmış onlarla tartıştılar. Tartışma birden alevlendi ve Sa’d, Amr’ı Suriye’ye giden Mekke ticaret yolunu kesmekle tehdit etti. Böylece Amr, Ümeyye’ye kendisinin Muhammed tarafından tehdit edildiğini söyledi. Amr, Bedir Muharebesi’nde Muaz bin Amr ve Muavvez bin Amr isimli iki erkek kardeş tarafından yaralandı. Daha sonra Abdullah bin Mesud tarafından öldürüldü.

13. Engellemeler, Uzlaşma Girişimleri, Hz. Hamza ve Hz. Ömer’in Müslüman Olması

Hız. Ebû Bekir, evinin bahçesinde namaz kılması ve ayet okuması toplumun moralini bozuyordu. O, evinin etrafına duvar örüp oracıkta namazlarını yerine getirirdi. Ebû Leheb'in karısı, Ebû Süfyan'ın kızkardeşi Ümmü Cemil, Hz. Muhammed'e aşırı düşmanlık ediyordu. Kureyşliler, Hz. Muhammed'i engellemek için Ebû Tâlib ile üç kez görüştüler. Amcası onu koruyacağını ifade etti. Asla vazgeçmeyeceğini bildirmek için şunu söyledi: "Güneş'i sağ elime Ay'ı da sol elime verseler hiçbir şey değişmez..." Bunun ardından Ebû Tâlib yeğenini müşriklere teslim etmeyeceğini söyledi. Kureyşliler 3. kez geldiler ve şöyle bir öneride bulundular: "Yeğenini bize teslim edersen Velid b. Mugire'nin oğlu Umâre'yi sana evlât olarak veririz." Ebû Tâlib bunu reddetti. Utbe b. Rebîa, Hz. Muhammed'e "Zenginlik istersen sana mal verelim, itibar istersen yönetici yapalım, rahatsız isen tedavini yaptıralım" demişti. Nübüvvetin 6. yılıydı. Ebû Cehil ve çevresinde bulunanların Hz. Muhammed'e hakaret ettiğini duyan sütkardeşi ve amcası Hamza çok öfkelenildi. Avdan dönerken elindeki yayı Ebû Cehil'e vurdu. Ardından, ben de Muhammed'in dinine inanıyorum dedi. Cesareti olan varsa dövüşebiliriz diye mesesini yükseltti. Bu olay ile Müslüman oldu. Hz. Muhammed'i ortadan kaldırmak için yola çıkan Ömer, kız kardeşi Fâtıma'nın da İslam'ı seçtiğini öğrenince eve gitmişti. Tâhâ suresi'nin ilk ayetlerini okurken eniştesini ve kız kardeşini dövmüştü. Fâtıma'nın inançtaki kararlılığını görünce çok pişman olmuş, okuduğu ayetleri kendisinden istemişti. Tâhâ ve Abese surelerini ilk ayetlerinin etkisi altında kaldı. Erkam'ın evine giderek Müslüman oldu. Ömer Müslüman olunca Hz. Muhammed orada tekbir getirdi. Dârü'l-Erkam'dan çıkanların hepsi de tekbir getirerek Kâbe'ye yürüdüler.

Anahtar Kelimeler

◇ Hız. Ebû Bekir	◇ Hız. Hamza
◇ Ebû Lehebin karısı	◇ Hız. Ömer'in kız kardeşi Fâtıma
◇ Ebû Süfyan'ın kızkardeşi Ümmü Cemil	◇ Tâhâ suresi
◇ Velid b. Mugire'nin oğlu Umâre	◇ Tâhâ ve Abese sureleri
◇ Utbe b. Rebîa	◇ Dârü'l-Erkam (Erkam'ın evi)
◇ Ebû Cehil	

14. Habeşistan Hicretleri

Hız. Muhammed, Müslümanların güvenliği için Habeşistan'a ilk kafilenin gitmesini önerdi. Çünkü daha önce orada kendisi ticaret yapmış ve oranın güvenli bir yer olduğunu biliyordu. Ayrıca Habeşistan'ın kralı Necaşi Negus ile de ticari dostlukları vardı. Negus ölmüş onun yerine Ashame geçmişti. Necâşî Ashame Hristiyan'dı ve insanlara adaletle davranıyordu. 11 erkek, 4 kadın kfilesi, 615 yılında Şuaybe Limanı'ndan Habeşistan'a hicret etti. Bu yolculukta Hız. Osman (Zinnureyn) ve eşi peygamberimizin kızı Rukiyye, Zübeyr b. Avvâm, Mus'ab b. Umeyr, Abdurrahman b. Avf, Ebû Seleme ve eşi Ümmü Seleme de vardı. Hız. Osman 1 yıl sonra Mekke'ye döndü ve Habeşistan'ın iyi bir yer olduğunu çevresindekilere anlattı. Bunun üzerine 2. kfileyle Ca'fer b. Ebû Tâlib başkanlığında Habeşistan'a hicret gerçekleşti. II. Habeşistan hicretine Hız. Muhammed'in amcasının oğlu Cafer liderlik etmişti. II. Habeşistan'a yolculuğu 616 yılında gerçekleşmişti. Habeşistan'a hicret edenlerin sayısı 108 kişi oldu. Müslümanların sayısı artınca Kureyşliler hicret edenlerin geri verilmesi için Habeşistan'a bir temsilci gönderdiler. Necâşî, iki tarafın temsilcilerin bir araya getirtti. Ca'fer b. Ebû Tâlib orada bir konuşma yaptı. Tarafları dinleyen Ashame sığınanları iade etmeyeceğini söyledi. Müslümanlar da orada özgürce kaldılar. Habeşistan'a hicret edenlerden 33 kişi 620 tarihinde Şi'bü Ebû Tâlib'deki boykotun ardından Mekke'ye geri dönmüşlerdi. Geriye kalan muhacirler hicretten sonra, son kalanlar ise hicretin 7. (628) yılında ke Medine'ye döndüler. Bedir Gazvesi'nden sonra Kureyşliler, yeni bir heyetle iade konusunu tekrar gündeme getirmiş olmalarına rağmen Ashame bunu kabul etmemiştir.

Anahtar Kelimeler

◇ Habeşistan'ın kralı Necaşi Negus	◇ Mus'ab b. Umeyr
◇ Necâşî Ashame	◇ Abdurrahman b. Avf
◇ Hız. Osman ve eşi Rukiyye	◇ Ebû Seleme ve eşi Ümmü Seleme
◇ Zübeyr b. Avvâm	◇ Ca'fer b. Ebû Tâlib

Örnek Soru (2013 ÖABT DKAB)

Hız. Osman, Hız. Muhammed'in iki kızıyla evlenme ayrıcalığını yaşamıştır. İlk eşi Rukiyye ile hicretten önce evlenmiş, Habeşistan hicretine onunla birlikte katılmıştır. Rukiyye, Bedir seferi sırasında hastalanıp vefat edince, Hız. Osman, bir yıl sonra Hız. Muhammed'in diğer kızı Ümmü Gülsüm'le evlenmiştir. Hız. Muhammed'in iki kızıyla evlenmesi, Hız. Osman'ın aşağıdakilerden hangi unvanla anılmasına yol açmıştır?

- A) Zî'l-Kurba
B) Zü'n-Nureyn

- C) Sakaleyn
D) Zü'l-Cenahayn
E) Murteza

CEVAP: B

ÇÖZÜM: Hz. Osman, önce Hz. Peygamber'in kızı Rukiyye ile evlendi. İslâmiyet'in 5. yılında (615) hanımıyla birlikte ilk kabilede Habeşistan'a hicret etti. Habeşistan'da doğan ve hicretin 4. yılında (625) vefat eden oğlu Abdullah dolayısıyla kendisine Ebû Abdullah künyesi verildi. Bir yıl sonra Habeşistan'dan Mekke'ye döndü ve ardından Medine'ye hicret etti. Bedir Savaşı'na peygamberimiz giderken Hz. Osman'ı hasta olan kızının başında Medine'de bıraktı. Zafer müjdesinin Medine'ye ulaştığı gün Rukiyye öldü. Hz. Peygamber diğer kızı Ümmü Gülsüm ile Hz. Osman'ı evlendirdi. 9 (630) yılında o da vefat etmiştir. İki nurlu unvanı ile Hz. Osman anılmıştır.

15. Kureyş Kabilesi'nin Boykotu ve Hüzün Yılı

Kureyşliler, Hz. Muhammed'i pasif hale düşürmek istiyorlardı. Haşimoğulları ve Muttaliboğulları'yla düşman oldular. Onlarla konuşmamaya, evlilik yapmamaya, ticaret yapmamaya söz verdiler. Bu boykot Kâbe'nin duvarına asıldı. Ebû Talib, sosyal boykot karşısında, yeğeni ve Müslümanları kendi mahallesine, yani Şi'bü Ebû Talib'de (Ebû Talib mahallesinde) topladı. Erkam'ın evi de oraya taşındı. Ebû Leheb ve oğulları hariç, tüm Haşimîler ve Muttaliboğulları buraya taşındılar. 3 yıl (616-619) boykot altında yaşadılar. Hz. Hatice ile Ebû Talib bu zor zamanda tüm servetlerini harcadılar. Ticaret tamamen durmuştu. Sonunda Ebû Talib'in kız kardeşinin oğlu Züheyr b. Ümeyye ve Hişam b. Amr gibi duyarlı kişiler, Mut'im b. Adî ve Zem'a b. Esved, Ebû Talib mahallesine gittiler. Mahsur kalanlar çıkartıldı ve böylece boykot da sona ermiş oldu. **Müşriklerin** boykot maddeleri şöyleydi: Hz. Muhammed, kendilerine teslim edilinceye kadar barış anlaşması yapılmayacaktır. Müslümanlara merhamet edilmeyecektir. Müslümanlara kız alınıp verilmeyecektir. Müslümanlarla alışveriş yapılmayacaktır. Müslümanlarla konuşulmayacaktır. Müslümanların evlerine gidilip gelinmeyecektir. Peygamberliğin 10. yılı, yani (10 Ramazan/19 Nisan 620) amcası Ebû Tâlib ve 25 yıldan beri vefalı eşi Hz. Hatice 3 gün arayla vefat ettiler. Bu kayıplar çevrede üzüntü oluşturdu. Özellikle Hz. Muhammed'i de aşırı derecede üzdü. Bu yıla Senetü'l-Hüzn, âmü'l-hüzn (üzüntü, hüzün yılı) denmiştir. Ebû Tâlib'in vefatı üzerine Ebû Leheb, kız kardeşlerinin ısrarlarıyla Hz. Muhammed'i korumaya razı oldu. Fakat sonra, Ukbe b. Ebû Muayt ile Ebû Cehil'in ısrarıyla bundan vaz geçti. Hz. Muhammed, Tâif dönüşünde Kureyşli bir müşrikin himayesiyle Mekke'ye girebildi.

Anahtar Kelimeler

◇ Kureyşliler	◇ Hz. Hatice
◇ Haşimoğulları	◇ Senetü'l-Hüzn, âmü'l-hüzn (üzüntü, hüzün yılı)
◇ Muttaliboğulları	◇ Ebû Leheb
◇ Şi'bü Ebû Talib	◇ Ukbe b. Ebû Muayt ile Ebû Cehil
◇ Züheyr b. Ümeyye ve Hişam b. Amr	◇ Tâif
◇ Mut'im b. Adî ve Zem'a b. Esved	
◇ Ebû Tâlib	

16. Tâif'e Gidiş ve İsra ve Miraç

Hz. Muhammed, Zeyd bin Harise ile 620 yılında Taif şehrine gitmişti. Taif'te bulunan yöneticilerle ve ileri gelenleriyle görüştü. Onları İslâm'a davet etti. Peygamberliğin 10. yılında Hz. Muhammed tebliğ faaliyeti için Mekke dışına çıkmaya karar vermişti. Zeyd b. Hârise ile Sakîf kabilesinin bulunduğu Tâif'e gitmişti. Sakîf kabilesinin meşhur kişilerinden Amr b. Umeyr'in üç oğlunu, Abdüyâlîl, Mes'ûd ve Habîb'i Müslüman olmaya davet etmişti. Bunun yanında kabilenin diğer önemli şahsiyetlerini de dine çağırırdı. Hz. Muhammed'i ve Zeyd b. Hârise'yi halka ve çocuklara taşıdılar. Rasûlullah'ın ayakları kanadı ve Allah resulünü korumaya çalışan Zeyd'in de başı yaralandı. Hz. Peygamber, Kureyşli Utbe b. Rebîa ve kardeşi Şeybe'nin üzüm bağına sığınmıştı. Bağ sahibinin kölesi olan Addas onlara yemeleri için üzüm getirmişti. Hz. Muhammed, "Bismillâh" diyerek üzümü yemeye başladığında Addâs'ın çok ilgisini çekti. Addâs, Ninovalı bir Hristiyan'dı. Hz. Muhammed, Ninovalı'nın Hz. Yûnus'un yaşadığı bir yer olduğunu söyleyince Addas, bu bilgiyi nereden bildiğini sordu. Hz. Muhammed: "O, kardeşimdir ve Allah'ın da elçisidir; aynı şekilde ben de Allah'ın elçisiyim!" dedi. Bu sözlerden çok etkilenen Addâs oracıkta Müslüman olmuştu. Hz. Muhammed Mekke'ye girebilmek için Nur Dağı Hira mevkiinde bekledi. Hiç kimse onları himaye etme garantisi vermedi. Daha sonra Kureyş'ten Nevfelogulları'nın başkanı Mut'im b. Adî desteği ve emanı ile Mekke'ye girebildi. Nübüvvetinin 11. yılında Hz. Muhammed, (621) İsrâ ve Miraç ile olayı karşılaştı. Hz. Muhammed bir gece Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya götürüldü. Bu konuda değişik rivayetler mevcuttur. Mescid-i Aksâ'nın Mekke'de bulunan bir mahalle olduğunu söyleyenler olduğu gibi, bu hadise Hz. Muhammed'in vahyini yaşayışı ve algılayışı olduğunu söyleyenler de olmuştur. Bazı rivayetlere göre Mescid-i Aksâ'dan Sidretü'l-müntehâ'ya yükseltildiği anlatılır. Mi'rac olayı, hicretten 1 yıl önce (621) Recep ayının 27. gecesi olmuştur. Müşrikler bu olayı zihinlerinde algılayamamışlardı. Oysa yakın arkadaşı Hz. Ebû Bekir'e durumu

anlatmışlardı. O da: “O, söylüyorsa doğrudur!” demişti. Bunun için Hz. Ebu Bekir’e “Sıddîk” unvanı verilmişti. Miraç’ta 5 vakit namaz farz kılınmış (Bazı rivayetlere göre daha önce ilk vahiyden sonra farz kılındığı da söylenir), Bakara sûresinin son âyetleri (el-Bakara, 2/285-286) inmiş ve Allah’a ortak koşmayanların affedileceği müjdesi verilmişti.

Anahtar Kelimeler

◊ Zeyd bin Harise	◊ Kureyşli Utbe b. Rebîa	◊ Nevfelogulları başkanı
◊ Taif	◊ ve kardeşi Şeybe	◊ Mut’im b. Adî
◊ Sakîf kabilesi	◊ Köle Addas	◊ İsrâ ve Miraç
◊ Amr b. Umeyr	◊ Ninova	◊ Mescid-i Harâm
◊ Abdüylâil, Mes’ûd ve	◊ Hz. Yûnus	◊ Mescid-i Aksâ
Habîb	◊ Nur Dağı Hira mevkii	◊ Sidretü’l-müntehâ
		◊ Hz. Ebu Bekir Sıddîk

17. Akabe Görüşmesi ve Biatleri

Nübüvvetin 11. yılı (620) tarihinde Hz. Muhammed, hacetmeye gelen (Medine) Yesrib’den 6 kişi Mina mevkiinin تنها bir yeri olan Akabe’de bir araya geldiler. Akabe’de İslâm’ı anlattı. Hazreç kabilesinden olanlar İslâm’ı kabul ettiler. Bu 6 kişinin içinde Es’ad b. Zûrâre adında liderlik özeliği olan, konuşması çok güçlü biri vardı. Es’ad, Yesrib’e döndüğünde Evs kabilesine ve kendi kabilesine öğrendiği dini etkili bir şekilde anlattı. Es’ad, 1 yıl sonra Akabe’de tekrar görüşme sözü verdi. 6 Medineli kişi sayesinde birçok kişi İslâm’a girmişti. 1 yıl sonra (Bi’setin 12. yılı Zilhicce /Temmuz 621) 10 kişi Hazreçli, 2 kişi de Evs kabilesinden toplam 12 kişi gizlice Akabe’ye geldiler. Buna “Birinci Akabe Biatı” denir.

BİLGİ NOTU:

Medineliler Akabe’de şu maddelere söz verdiler:

- ◊ Allah’a ortak koşmayacaklarına,
- ◊ Hırsızlık ve zina yapmayacaklarına,
- ◊ Çocuklarını öldürmeyeceklerine,
- ◊ Birbirlerine iftira etmeyeceklerine,
- ◊ Rasûlullah’ın emirlerine uyacaklarına...

Hz. Muhammed, Medine’deki yeni Müslüman olmuş insanlara İslâm’ı öğretmek için Mus’ab b. Umeyr’i Akabe’ye gönderdi. Mus’ab b. Umeyr, Es’ad b. Zûrâre’nin evinde misafir edildi. Mus’ab’ın eğitim ve öğretim çalışmalarıyla Evs kabilesinin reisleri Sa’d b. Muâz ile Üseyd b. Hudayr Müslüman oldular. Böylece Yesrib zamanla hicret yurdu oldu. Peygamberliğin 13. yılı (622) tarihinde 2’si kadın 75 Yesribli Mekke’ye gelmişlerdi. Akabe’de Hz. Muhammed ile gizlice buluştular. Hz. Muhammed’in amcası Abbas’la oraya geldi. Yesribliler Hz. Muhammed’i şehirlerine davet ettiler. Rasûl-i Ekrem önce Kur’ân’a yönelik motive edici ve teşvik edici sözler söyledi.

BİLGİ NOTU:

İkinci Akabe Biatı’nın şartlarını bildirdi:

- ◊ Hicret edenleri kendi canlarını, çocuklarını, kadınlarını ve mallarını korudukları gibi koruyacaklarına,
- ◊ İyi ve sıkıntılı zamanlarda kendisine itaat edeceklerine,
- ◊ Bollukta ve darlıkta malî yardımda bulunacaklarına,
- ◊ İyliği emredip kötülüğe engel olacaklarına,
- ◊ Kimseden korkup çekinmeden hak üzere bulunacaklarına dair söz verildi.

Hz. Muhammed, kendileriyle iletişim sağlayabilmeleri için aralarından 12 temsilci (nakîb) seçmelerini istedi. Onlar da 9 Hazreçli ve 3 Evsli olmak üzere nakîblerini seçtiler. Es’ad b. Zûrâre başkan seçildi. II. Akabe Biatı, “Bey’atü’l-Harb” (savaş biatı) diye adlandırıldı. Evs ve Hazrec kabileleri arasında 120 yıl boyunca savaş vardı. Bu savaşların sonuncusu Buâs’ta birçok çok vermişlerdi. Bu yeni din sayesinde düşmanlıklar sona erdi. Hz. Muhammed’in II. Akabe Biatı sonrasında Medine’ye hicret yolu göründü. İlk hicret eden kişi Âmir b. Rebîa ve eşi Leylâ bint Hasme idi. Sonra sahâbîler teker teker Mekke’den ayrıldılar. Medine’ye daha önceden giden bazı sahâbîler de vardı. Bunlardan biri Ebû Seleme el-Mahzûmî ile eşi Ümmü Seleme idi. I. Akabe Biatı’nın ardından Medine’ye Mus’ab b. Umeyr ve Abdullah b. Ümmü Mektûm da gitmişti. Sahabe Yesrib’e hicret etmişti ve geride Hz. Muhammed, Hz. Ebû Bekir ve ailesi, Hz. Ali ve annesi ve hicret etmesi engellenenlerle güçsüzler kalmıştı.

Anahtar Kelimeler

◊ Akabe	◊ Es’ad b. Zûrâre

- ◊ Birinci Akabe Biati
- ◊ Mus'ab b. Umeyr
- ◊ Sa'd b. Muâz ile Üseyd b. Hudayr
- ◊ 12 temsilci (nakib)
- ◊ Hazreç ve Evs
- ◊ II. Akabe Biati
- ◊ Bey'atü'l-Harb" (savaş biati)
- ◊ Buâs

- ◊ Âmir b. Rebîa ve eşi Leylâ bint Hamse
- ◊ Ebû Seleme el-Mahzûmî ile eşi Ümmü Seleme
- ◊ Abdullah b. Ümmü Mektûm
- ◊ Hz. Ebû Bekir ve ailesi
- ◊ Hz. Ali ve annesi

Örnek Soru (2014 ÖABT DKAB)

Hız. Muhammed, tebliğde bulunurken görme engelli biri ona geldi ve ısrarla sorular sormaya başlamıştı. Bu durum karşısında sözünü kestiği için yüzünü hafifçe ekşiten Hız. Muhammed, Abese Suresi'nde ifade edilen ilahi ikaza maruz kalmıştı.

Bu parçada sözü edilen ve Hız. Muhammed'i ilahi ikaza maruz bırakan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Abdullah b. Ümmü Mektum
- B) Hanzala b. Ebu Amir
- C) Ebu Zerr el-Ğıfarî
- D) Muhammed b. Mesleme
- E) Ammar b. Yasir

CEVAP: A

Çözüm: Abdullah bin Ümmü Mektum gözleri görmeyen bir sahabidir. Mekke'de İslamiyet'i ilk kabul edenlerden biri olan İbn Ümmü Mektum burada İslam peygamberi Muhammed' e müezzinlik yaptı. İbn Ümmü Mektum, Hicretten sonra Medine'de halka Kur'an öğretmekle meşgul oldu. Peygamber çeşitli nedenlerle Medine dışına çıktığı zaman İbn Ümmü Mektum ona vekâlet etti ve geride kalanlara namaz kıldırıldı. Kör oluşu yanında evinin camiye uzaklığını da ileri sürerek Resûl-i Ekrem'den cemaate gelmemek için izin istemişse de bulunduğu yerden ezanı duyduğu için bu isteği uygun görülmemiş, ancak mazereti sebebiyle köpek beslemesine izin verilmiştir. İbn Ümmü Mektum, Medine döneminde de Bilal Habeşi ile birlikte Peygamber'in müezzinliğini yapmıştır.

18. Müşriklerin Tepkileri ve Telaşları, Hicret Hazırlıkları, Sevr Yolu ve Mağarası

Müşrikler, "Darü'n-Nedve" de bir araya geldiler, Hız. Muhammed'in öldürülmesine karar vermişlerdi. Hız. Muhammed'in sürgün edilmesi veya hapsedilmesi gibi öneriler getirilerek çeşitli konuşmalar yapıldı. Ebû Cehil'in önerisi Hız. Muhammed'in öldürülmesi yönünde karardı. Bu öldürme işi kan davasına dönüşmemesi için her kabileden bir kişi ayarlanmıştı. Hız. Muhammed Hz. Ebû Bekir'in evine gitti ve beraberce hicret hazırlığı yaptılar. Kendilerine hicrette yol gösterecek ve rehberlik edecek Abdullah b. Uraykit ile bir anlaşma yaptılar. Abdullah b. Uraykit müşrik biriydi ama güvenilirli. Kılavuza peşin olarak iki deve veren Ebu Bekir, 3 gün sonra Sevr dağıının eteğinde buluştular. Hız. Muhammed kendisine emanet edilen şeyleri sahiplerine vermek için Hız. Ali'yi yetkilendirdi. Mekke'li müşrikleri Hız. Ali'yi peygamberimizin evinde bulunca çok şaşırdılar. Hız. Muhammed'in evinde onun yerine Ali ile karşılaşınca şaşkına döndüler. Hız. Ali'yi sorguladılar ve dövdüler. Hız. Ebû Bekir'in kızı Esma'ya Ebû Cehil dayak attı. Gece yarısı Hız. Muhammed ile arkadaşı Ebu Bekir yola çıkıp Sevr Dağı'na ulaştılar. Burada bulunan mağarada 3 gün kaldılar. Hız. Ebû Bekir'in oğlu gizli bir şekilde geceleyin gelip şehirden haberler getiriyordu. Âmir b. Führeyre, Hız. Ebû Bekir'in çobanıydı ve sürülerini mağaraya doğru sürdü, birlikte de hicret ettiler. Müşrikler etrafı aramaya başladılar. Sevr Mağarası'nın önüne müşrikler geldiler. Mağaranın önünde örümcek ağı vardı. İçeride birilerinin olamaz dediler. Müşriklerin geldiğini gören Hız. Ebû Bekir korkmuştu. Peygamberimi, "Korkma! Muhakkak ki Allah bizimledir!" (et-Tevbe 9/40) ayetiyle moral verdi.

Anahtar Kelimeler

- ◊ Darü'n-Nedve
- ◊ Ebû Cehil'in önerisi
- ◊ Hız. Muhammed
- ◊ Hız. Ebû Bekir'in evi
- ◊ Abdullah b. Uraykit
- ◊ Sevr dağıının eteği
- ◊ Hız. Ali
- ◊ Hız. Ebû Bekir'in kızı Esma
- ◊ Âmir b. Führeyre

19. Hicret Yolu, Mekke'ye Özlem ve Kubâ

H. Muhammed'i yakalayana 100 deve ödöl sözü veren müşrikler olanca gayretleriyle aramalara devam ettiler. İz sürmede becerikli Sürâka b. Mâlik'in devesinin ayakları kuma gömülmüştü. Sürâka, bundan sonra takip etmekten vazgeçmişti. Eslem kabilesinin başkanı Büreyde b. Husayb yol üzerinde İslam'ı kabul etti. H. Muhammed, Cuhfe adlı yere geldiğinde Mekke'ye duyduğu özlemle duygulandı. Peygamberimiz Medine'ye kısa bir mesafede Kubâ'da Külsûm b. Hidm'in evine misafir olmuştu. H. Muhammed Kuba'ya ulaştığında bir mescid yaptırdı. H. Ali de Kubâ'ya geldi. H. Ali ile birlikte annesi Fâtıma bint Esed, peygamberimizin eşi Sevd bint Zem'a, kızları H. Fâtıma ve Ümmü Külsûm ve H. Ebû Bekir'in ailesi de Kubâ'ya geldiler. Cuma vakti gelmişti. H. Muhammed Rânûnâ vadisinde Sâlim b. Avf kabilesinde ilk hutbeyi okudu. İlk cuma namazını kıldırıldı. Aslında Cuma namazı ayeti Mekke'de nazil olmasına rağmen 9 hafta boyunca bu namazı güvenlik nedeniyle kılamamışlardı. Artık güvenli ortama doğru giderken ilk fırsatta bu namazı yerine getirmek gerekiyordu.

Anahtar Kelimeler

◊ Sürâka b. Mâlik	◊ Sevd bint Zem'a
◊ Eslem kabilesi	◊ H. Fâtıma ve Ümmü Külsûm
◊ Büreyde b. Husayb	◊ H. Ebû Bekir'in ailesi
◊ Cuhfe	◊ Rânûnâ vadisi
◊ Kubâ	◊ Sâlim b. Avf kabilesi
◊ Külsûm b. Hidm	◊ İlk hutbe
◊ H. Ali	◊ İlk cuma namazı
◊ Fâtıma bint Esed	

20. Medine'ye İlk Adım ve İlk Çalışmalar

Cuma namazı kılındıktan sonra egemenlik, özgürlük ve hürriyet duygularıyla bilenmiş olan bir ruh haliyle Medine'ye yola çıkıldı. Çünkü Cuma namazı Müslümanlara bu duyguları veriyordu. Medine'ye yaklaştıkça heyecan doruktaydı. Şehir halkı büyük bir coşkuyla kabileyi karşılamıştı. Peygamberimizin devesi Kasvâ'nın çıktığı yere yakın bir eve misafir olmuştu. Bu ev, Ebû Eyyüb el-Ensârî'nin (Hâlid b. Zeyd) eviydi. Böylece 12 Rebîulevvel (24 Eylül 622) Cuma günü peygamberimiz Medine'ye girmiştir. Es'ad b. Zürrâre Medine'deki Müslümanların lideriydi. O, Mescid-i Nebevî'de kiblesi Kudüs'e doğru olan bir mescit yaptırdı. Sehl ve Süheyl adlı iki yetim çocuktan mescidin arazisi satın alınmıştı. Mescid i Nebevî'nin yapımı 7 ay sürmüştü. Peygamberimiz Medinelilerden söz almıştı. Hicretten 16-17 ay sonra Bakara suresinin, 149-150. ayetleriyle kible değişmişti. H. Muhammed'in evinin arka tarafına Suffe yapıldı. Burası barınma ve eğitim-öğretim için ayrılmıştı. Ehl-i suffice - ashâb-ı suffice adı verilen burada öğrenciler yetiştirildi. Evs veya Hazrec kabilesinden her biri diğerine kardeş ilân edildi, buna "Muâhât" adı verildi. Hicret edenlere muhacir, Medinelilere de Ensâr (yardım edenler) denildi. Medine'de Evs ve Hazrec kabileleri vardı. Medine'de Benî Kaynuka', Benî Nadîr ve Benî Kurayza Yahudileri vardı. H. Muhammed Medine'de bir pazar yeri yaptırmıştır. Şehir planını bizzat kendisi hazırlamıştır. Yolları kireçle dezenfekte ettirmiş, yere tükürmeyi yasaklamış, su kuyularını tuvalet kuyularından uzak yerlere kazdırtmış. Şehri baştan aşağı temizletmiş ve denetim mekanizması getirtmiştir. Medine artık bir medeniyet şehri olmuştur. Medine'de nüfus sayımı yaptırmıştır. Yönetimi Es'ad b. Zürrâre H. Muhammed'e devretmiştir. Hicretin 1. yılında (milâdî 622) ezan okundu. Abdullah b. Zeyd b. Sa'lebe rüyasında ezanı görmüştü. Abdullah'tan ezanı öğrenen Bilâl-i Habeşî ilk kez okudu.

BİLGİ NOTU:

Medine Sözleşme Maddeleri:

- ◊ Yahudiler dinlerini yaşamada serbest olacaklardır.
- ◊ Müslümanlarla Yahudiler, barış içinde yaşayacaklardır.
- ◊ Dışarıdan bir saldırı olursa Medine Yahudilerle birlikte savunulacaktır.
- ◊ Müslümanlarla Yahudiler arasında bir anlaşmazlık çıkarsa, H. Muhammed hakem kabul edilecektir.
- ◊ İki taraftan biri, üçüncü bir tarafla savaşırsa birbirlerine yardımcı olacaklardır.
- ◊ Kan diyetleri, kabileler arasında eşit olarak ödenecektir.

Anahtar Kelimeler

◊ Kasvâ	◊ Evs veya Hazrec kabilesi
◊ Ebû Eyyüb el-Ensârî (Hâlid b. Zeyd)	◊ Muâhât
◊ 12 Rebîulevvel (24 Eylül 622) Cuma günü	◊ Muhacir
◊ Medine	◊ Ensâr
◊ Es'ad b. Zürrâre	◊ Benî Kaynuka', Benî Nadîr ve Benî Kurayza Yahudileri
◊ Mescid-i Nebevî	◊ Hicretin 1. yılı (milâdî 622) ezan
◊ Kudüs	◊ Abdullah b. Zeyd b. Sa'lebe
◊ Sehl ve Süheyl	◊ Bilâl-i Habeşî
◊ Ehl-i suffice - ashâb-ı suffice	

21. İç ve Dış Tehditler - Bazı Gazve ve Seriiyeler

Hiz. Muhammed, hicretten 7 ay sonra (Ramazan 1/Mart 623) Kureyşliler'in tehdidinden Müslümanları korumak için askerî operasyonlar yapılmıştır. Sîfû'l-Bahr Seriiyesi, Râbiğ Seriiyesi, Harrâr Seriiyesi, Ebva [Veddân]Gazvesi, Buvât Gazvesi, Uşeyre Gazvesi gibi. Hicretten 17 ay sonra (Receb 2/Ocak 624) Abdullah b. Cahş seriiyesi yapılmıştır. Kureyş müşrikleri ve Arap yarımadasında yaşayan Yahudilere karşı siyasi sebeplerle düzenlenen 13 gazve ve 21 seriiye olmak üzere toplam 34 askerî seferden bahsedilmektedir. Öncelikle Mekke ticaretini ve ekonomisini besleyen ticaret kervanlarını takip etmek, taciz etmek ve gerekli durumda el koymak için başlatılan, savaş hali göz önüne alınarak incelenen bu askerî faaliyetler hicretin 1. senesinin Ramazan ayında (Mart 623) Hamza b. Abdülmuttalib'in Seriiyesi'yle başlamıştır. Genel olarak Mekke'ye dönen Kureyş kervanına baskın amacıyla yürütülen bu operasyonlar sonucunda tarafların bazen Hiz. Hamza'nın Seriiyesi, Sad. B. Ebu Vakkas'ın Harrâr Seriiyesi, Hiz. Peygamber'in bizzat komuta ettiği Ebvâ, Buvât ve Uşeyre Gazveleri'nde olduğu gibi savaşımadan geri döndüğünden bahsedilir. Bunların yanında Ubeyde b. Haris'in Râbiğ Seriiyesi'nde olduğu gibi sadece karşılıklı ok atışları yapılarak ilk silahlı çatışmaya mahal verildiğine, Abdullah b. Cahş'ın Batn-ı Nahle Seriiyesi'nde olduğu gibi karşı tarafla savaş pozisyonu alınıp harp edilerek düşmanın hem maddi hem de manevi anlamda yıpratılmasının hedeflendiğine de değinilmiştir. Bu askerî operasyonlarla düşmanı sadece ekonomik anlamda zayıflatmanın hedeflenmediğine, aynı zamanda istihbarat sağlanması ve bölgedeki kabilelerle saldırmazlık anlaşmalarının da yapılarak Kureyş müşriklerine siyasi ambargo uygulanmasının da amaçlandığına vurgu yapılmıştır. Râbiğ Seriiyesi, (1/623) yılında Hiz. Muhammed'in Kureyş kervanı üzerine Ubeyde b. Hâris kumandasında gönderdiği seriiyedir. Hicretten sonra Kureyş müşrikleri Hiz. Muhammed'e ve Müslümanlara düşmanlıklarını devam ettirdiler. Mekke'de İslâm'ı ilk kabul edenlerden olan ve Habeşistan dönüşü Medine'ye hicret imkânı bulamayan Mikdâd b. Amr müşriklerin ticarî veya askerî bir sefer hazırlığı içinde olduğunu Hiz. Muhammed'e bildirdi. Bunun üzerine o, hicretin 8. ayının başlarında (Şevval 1 / Nisan 623), Medine'ye sığınan Müslümanları tehdit eden Kureyşliler'i bundan vazgeçirmek ve Mekke müşriklerine ait ticaret kervanlarının Müslümanların aleyhinde kullanılmasını engellemek üzere Ubeyde b. Hâris kumandasında tamamı muhacirlerden oluşan 60 veya 80 kişilik bir müfrezeyi Râbiğ'in iç taraflarına sevk etti. Sancaktarlığını Mistah b. Üsâse'nin yaptığı birliğin amacı, Müslümanların kendilerini savunabilecek güçte olduğunu ispat etmek, bir saldırı halinde kendilerinin de Mekke'nin güvenliğini zor duruma sokabileceklerini ve Mekke-Suriye ticaret bağlantısını kesebileceklerini göstermekti.

Anahtar Kelimeler

◇ Sîfû'l-Bahr Seriiyesi	◇ Sad. B. Ebu Vakkas'ın Harrâr Seriiyesi
◇ Ebva [Veddân]Gazvesi	◇ Ubeyde b. Haris'in Râbiğ Seriiyesi
◇ Buvât Gazvesi	◇ Abdullah b. Cahş'ın Batn-ı Nahle Seriiyesi
◇ Uşeyre Gazvesi	◇ Mikdâd b. Amr
◇ Hamza b. Abdülmuttalib'in Seriiyesi	◇ Mistah b. Üsâse
◇ Hiz. Hamza'nın Seriiyesi	

22. Bedir ve Beni Kaynuka Gazvesi

Hiz. Muhammed, Ebû Süfyan'ın büyük bir ticaret kervanının Suriye'den dönmekte olduğu duydu. Müslümanların ordusunun 74'ü muhâcir, diğerleri de ensârdandı. Toplam 305 kişi idi. İki ordu 17 Ramazan 2 (13 Mart 624) Cuma günü Bedir'e doğru yola çıktı. Hiz. Muhammed Bedir'deki su kuyularına müşriklerden daha önce ulaştı. Her iki taraftan birer kişi savaş meydanına çıktı. O dönemde savaşı kızıştırmak için bu yapıldı. Bunun adına da Mûbâreze denirdi. Hiz. Hamza karşıdaki Esved b. Abdüleşed el-Mahzûmî'yi öldürdü. Kureyşlilerden Utbe b. Rebîa, kardeşi Şeybe ve oğlu Velîd, İslâm ordusundan da Ubeyde b. Hâris, Hiz. Hamza ve Hiz. Ali meydana çıktılar. Hiz. Hamza ve Hiz. Ali karşıdakileri öldürdüler. Ubeyde b. Hâris savaşta aldığı yaralardan dolayı Bedir dönüşünde yolda şehit oldu. Savaş, Müslümanların zaferiyle bitti. Müşriklerden 72 kişi öldü. Bu savaşta Ebû Cehil öldürüldü. Bedir'de 70 kişi esir alındı. Müslümanlardan 14 şehit verildi. Esirler arasında Hiz. Muhammed'in damadı Ebû'l-Âs b. Rebî' de vardı. Ebû'l-Âs, serbest bırakıldı ve sonraları da Müslüman oldu. Ebû Süfyan Bedir yenilgisinden 2,5 ay sonra 200 kişilik bir kuvvetle Müslümanlara saldırdı. 2 Müslüman şehit oldu. Buna Sevîk Gazvesi adı verilir. Medine'de Evs ve Hazrec kabileleri Yahudiler karşısında egemendiler. Benî Kaynukâ ile diğer Yahudiler arasında çatışmalar oluyordu. Benî Kaynukâ kuyumculuk, Benî Nadîr ziraat, Benî Kurayza dericilik sanatlarıyla uğraşıyorlardı. Benî Kaynukâ diğer Yahudi kabilelerinden daha zengin idi. Medîne vesîkası/sözleşmesine Benî Kaynukâ Yahudileri de katılmıştı. Benî Kaynukâ'dan Abdullah b. Selâm Müslüman olmuştu. Benî Kaynukâ çarşısında bir olay yaşanmıştı. Çarşıda Müslüman bir kadın Yahudilerin tacizine uğramıştı. Bir Müslüman Benî Kaynukâ'lı Yahudi'yi öldürdü. O Müslüman da bir Yahudi tarafından öldürüldü. Hiz. Muhammed hicretten 20 ay sonra Benî Kaynukâ'nın bulunduğu mahalleyi kuşatma altına aldı. Benî Kaynukâ Yahudilerinin hepsinin Medîne'den sürgün edilmeleri kararı çıktı.

Anahtar Kelimeler

◊ Ebû Süfyan	◊ Esved b. Abdülesed	◊ Sevîk Gazvesi
◊ Suriye	◊ el-Mahzûmî	◊ Medine'de Evs ve
◊ Muhâcir	◊ Utbe b. Rebîa	◊ Hazrec kabileleri
◊ Ensâr	◊ Şeybe	◊ Benî Kaynukâ
◊ Bedir	◊ Velîd	◊ Benî Nadîr
◊ Bedir Kuyuları	◊ Ubeyde b. Hâris	◊ Benî Kurayza
◊ Mübâreze	◊ Hz. Ali	◊ Medîne vesîkası
◊ Hz. Hamza	◊ Ebû Cehil	◊ Abdullah b. Selâm
	◊ Ebû'l-Âs b. Rebî'	

23. Uhud ve Hamrâu'l-Esed Gazvesi

Bedir'de mağlup olan Kureyşliler, Müslümanlardan bunun intikamını almak istiyorlardı. Bunun için Ebû Süfyan'a savaş için baskı vardı. Kureyşliler, tüm çevrelerindeki müttefikleriyle 3.000 kişilik bir ordu hazırladılar. İki ordu 7 Şevval 3 (23 Mart 625) Cumartesi günü savaşa başladılar. Ayneyn Tepesi'nin stratejik konumu gözetim altına alınamamıştı. Bu savaşta Hz. Muhammed'in amcası Hz. Hamza ve 70 Müslüman şehit oldu. Şehitler arasında Abdullah b. Cahş, Mus'ab b. Umeyr ve Abdullah b. Cübeyr de vardı. Hz. Muhammed Uhud Savaşı'nda yaralandı. Onun öldüğüne dair yalan yanlış haberler yayıldı. Uhud Dağı'nın eteklerine doğru Müslümanlar geri çekildiler. Müşrikler ise Ebû Süfyan'ın çevresinde bir araya toplandılar. Ebû Süfyan'ın karısı Hind bint Utbe, babası Utbe, kardeşi Velîd ve amcası Şeybe'nin intikamını almak için Hz. Hamza'nın ciğerini alıp çiğnedi. Bunun için Vahşî b. Harb, Hz. Hamza'yı şehid etmişti, vaad edilen ödülü Hind'den almıştı. Uhud'a 10 civarında kadın sahabî de katılmıştı. Savaşta kadınlar geri hizmetlerine bakmışlardı. Bunlardan bazıları Ümmü Eymen, Ümmü Umâre, Hz. Fâtıma, Hz. Âişe ve Ümmü Süleym... Hz. Muhammed 500 kişilik bir orduyla, Hamrâülesed'e gitti. Burada 5 gün kaldı. 17 Şevval 3 (2 Nisan 625) tarihinde oradan geri döndü. Bu gazveyle Müslümanlar, Uhud gazvesi yenilgisini moral alarak tamir etmiştir.

Anahtar Kelimeler

◊ Bedir	◊ Abdullah b. Cübeyr	◊ Vahşî b. Harb
◊ Kureyşliler	◊ Uhud Savaşı	◊ Ümmü Eymen
◊ Ebû Süfyan	◊ Uhud Dağı	◊ Ümmü Umâre
◊ Ayneyn Tepesi	◊ Hind bint Utbe	◊ Hz. Fâtıma
◊ Hz. Hamza	◊ Utbe	◊ Hz. Âişe
◊ Abdullah b. Cahş	◊ Velîd	◊ Ümmü Süleym
◊ Mus'ab b. Umeyr	◊ Şeybe	◊ Hamrâülesed

Örnek Soru (2014 ÖABT DKAB)

Hız. Peygamber Dönemi'nde yapılan gazveler ve söz konusu edildiği sureler ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A Huneyn – Tevbe
- B Uhud – Bakara
- C Bedir – Enfal
- D Hendek – Ahzab
- E Uhud – Al-i İmran

Cevap: B

Çözüm: Uhud – Al-i İmran suresine işaret etmektedir. Uhud Savaşı, Uhud Dağı'nda yapıldı. Medine'deki Müslümanlar ile Mekke'li Ebu Süfyan'ın ordusu arasında yapıldı. Savaşın en önemli sonuçlarından biri Hamza'nın şehit edilmesidir. Mekke Orduları 11 Mart 625'de Mekke'den Medine'ye yürümeye başladı. Bu saldırı Mekkeliler tarafından Bedir Muharebesi'ndeki kayıplarının öcünü almak ve Müslümanların yükselen gücünü kırmak için yapıldı. Müslümanlar muharebe için hazırlıktı ve bir süre sonra iki ordu Uhud'un bayırlarında ve düzlüklerinde karşılaştı.

24. Recî' Vakıası ve Bî'rîmaûne Faciası

Adal ve Kare kabileleri İslamiyet'i kendilerine öğretecek kişileri Hz. Muhammed'den istediler. Öğretmen Âsım b. Sâbit (veya Mersed b. Ebû Mersed) başkanlığında 10 kişi gönderildi. Recî mevkiinde konakladılar. Safer 4/Temmuz 625 tarihinde Lihyânoğulları'ndan 100 kişilik silahlı bir çeteyle Müslümanların üzerine bir baskın yapıldı. Âsım b. Sâbit ve Mersed b. Ebû Mersed ile birlikte 7 sahabî orada şehit oldu. Sağ kalan Abdullah b. Târik yolda öldürüldü. Hubeyb b. Adî ile Zeyd b. Desine Mekke'de Kureyşlilere satıldı. Hubeyb b. Adî ile Zeyd b. Desine'yi müşrikler hapsedtiler. Sonra işkenceyle şehit edildiler. Hubeyb b. Adî öldürülmeden önce iki rek'at namaz kıldı. Recî' hadisesi Medine'yi büyük bir üzüntüye boğmuştu. Hz. Muhammed de misilleme yapmak için 200 kişiyle Rebûlevvel 6/Temmuz-Ağustos 627 tarihinde Benî Lihyân kabilesine sefer düzenledi. Lihyânoğulları korkarak dağlara çekildi. Hz. Muhammed 2 günden sonra oradan geri dönmüştür. Safer 4/Temmuz 625 tarihinde Recî' Vak'ası'ndan kısa bir süre sonra Âmir b. Sa'saa kabilesinin reisi Ebû Berâ Âmir b. Mâlik Medine'ye gelerek Hz. Muhammed'den İslamiyet hakkında bilgi aldı. Kendisi Müslüman olmamıştı. Kabilesine İslam'ı anlatacak kişiler istedi. Hz. Muhammed Müslümanların can güvenlikleri konusunda kesin söz aldı. Münzir b. Amr el-Hazrecî liderliğinde Kur'an'ı iyi bilen, 70 kişilik bir grubu görevlendirdi. Heyet, Bi'rîmaûne'ye gelince Harâm b. Milhân isimli sahabî Hz. Peygamber'in mektubunu Âmir b. Sa'saa götürmekle görevlendirildi. Harâm b. Milhân mektubu Âmir b. Mâlik'in yeğeni Âmir b. Tufeyl'e verdi. Âmir b. Tufeyl, elçiyi öldürttü. Hiçbir şeyden habersiz Bi'rîmaûne'de bekleyen Müslümanlara saldırıldı. Bu çok acı olayı vahiyle öğrenen Hz. Muhammed büyük üzüntü duymuştur. 30-40 gün süreyle sabah namazında bunu gerçekleştirenlere Hz. Muhammed beddua etmiştir. Bi'rîmaûne'ye sebep olanlara Hz. Muhammed Benî Âmir b. Sa'saa'nın cezalandırılması için 24 kişilik bir kuvveti Rebûlevvel 8 (Temmuz 629) tarihinde gönderdi.

Anahtar Kelimeler

◊ Adal ve Kare kabileleri	◊ Âmir b. Sa'saa kabilesi
◊ Âsım b. Sâbit (veya Mersed b. Ebû Mersed)	◊ Ebû Berâ Âmir b. Mâlik
◊ Recî' mevki	◊ Münzir b. Amr el-Hazrecî
◊ Lihyânoğulları	◊ Bi'rîmaûne
◊ Abdullah b. Târik	◊ Harâm b. Milhân
◊ Hubeyb b. Adî ile Zeyd b. Desine	◊ Âmir b. Tufeyl
◊ Recî' hadisesi	

Örnek Soru (2013 ÖABT DKAB)

Arap kabileleri, Hz. Muhammed'den kendilerine yeni dini anlatmaları için temsilciler gönderilmesini istiyordu. Adal ve Kâre kabileleri de bunlardandı. Hz. Muhammed onlara, aralarında Hubeyb b. Adiy'in de bulunduğu on sahabiden oluşan bir heyet gönderdi. Ancak yolda Lihyaoğulları'ndan silahlı bir birlik yollarını kesti ve Mekkelilere teslim etmek üzere onları esir almak istedi. Sahabiler buna karşı çıktı ve sonrasında meydana gelen çarpışmada çoğu şehit oldu.

Hız. Muhammed'i derinden yaralayan bu olay, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bi'r-i Maune
- B) Huneyn
- C) Dumetu'l-Cendel
- D) Recî
- E) Evtas

CEVAP: A

ÇÖZÜM: Bi'r-i Maune, (Safer 4/Temmuz 625) yetmiş kadar sahâbînin şehid edildiği olay ve bu olayın geçtiği yerdir. Hicretin 4. yılı başlarında Âmir b. Sa'saa kabilesi reisi Ebû Berâ Âmir b. Mâlik Medine'ye gelerek Hz. Peygamber'i ziyaret etti ve ondan İslâmiyet hakkında bilgi aldı. Kendisi müslüman olmamakla beraber Hz. Peygamber'den kabilesine İslâm'ı anlatacak bazı kimseleri göndermesini rica etti. Ancak Hz. Peygamber'in, gönderilecek davetçilerin bir tehlike ile karşılaşmasından endişe duyduğunu ifade etmesi üzerine Ebû Berâ onların emniyetini garanti etti. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem bir müddet sonra, çoğu ensara mensup olan, İslâmiyet'i ve Kur'an-ı Kerîm'i iyi bilen ve ehl-i Suffe'den olan yetmiş kadar kurrâyı adı geçen kabile halkına İslâmiyet'i tanıtmak ve Kur'an'ı öğretmekle görevlendirdi.

25. Benî Nadîr, Benî Mustalik (Mureysî) Gazvesi ve İfk Hâdisesi

Medine'de yaşayan üç Yahudi kabilesinden en korunaklısı Nadîroğulları idi. Benî Nadîr kabilesi, Medine sözleşmesine katılmıştı. Benî Nadîr, bilahare açıktan Müslümanlara düşmanlık yapmaya başladılar. Yahudi şairi Ka'b b. Eşref, peygamberimizi sürekli şiirleriyle, konuşmalarıyla, dedikodusuyla kötülüyordu. Rebûlevvel 3/Eylül

624 yılında Muhammed b. Mesleme ile birkaç arkadaşı Ka'b b. Eşref'i öldürmüştü. Hz. Muhammed, 2 Şâban 5 (27 Aralık 626) tarihinde 700 kişilik bir orduyla sefere çıkmıştı. Benî Mustalik, Kureyş'in yanında yer alıyorlardı. Müşriklerden 600 -700 kişi esir alındı. 2.000 deve, 5.000 koyun ve bol ganimet ele geçirildi. Müslümanların kesin zaferiyle sonuçlandı. Benî Mustalik'te esir alınanlar arasında Hâris b. Ebû Dırâr'ın kızı Cüveyriye de vardı. Müslümanlığı kabul ettiği için Cüveyriye'yi Hz. Muhammed azad etti ve onunla evlendi. Bu evlilik, düşmanlığı da gidermiş oldu. Münafıklar Müslümanlar karşısında boş durmadılar. Münafıklar İfk Hadisesi'yle Hz. Âişe'ye iftira etmişlerdir. Hz. Muhammed Benî Mustalik gazvesine giderken eşi Hz. Âişe'yi de yanına almıştı. Gazve dönüşünde Âişe, ablasından veya annesinden hatıra kalan (Zafâr) akik gerdanlığını yolda düşürmüştü. Onu aramak için geri dönmüştü ve ordudan geri kalmıştı. Ordunun kontrolörü Safvân b. Muattal, kamp yerini kontrol etmişti. Bugün Adıyaman'da türbesi olduğu tespit edilen Safvan, Hz. Âişe ile karşılaşmıştı. Onu deveye bindirip orduya yetiştirmişti. Münafıkların reisi Abdullah b. Übey ve çevresindekiler dedikodu ederek şüpheli konuşmalar yapmışlardır. Hz. Âişe, aleyhindeki konuşmaları öğrenmiş ve buna çok üzölmüştü. Hz. Âişe'nin masum olduğunu ilân eden Nûr suresinde ayetler gönderilmişti. Bu çirkin iftiraya karışanlardan Hassân b. Sâbit, Mistah b. Üsâse ve Hamne bint Cahş'ı Nûr cezaya mahkûm edildiler.

Anahtar Kelimeler

◊ Benî Nadîr kabilesi	◊ Hâris b. Ebû Dırâr	◊ Safvân b. Muattal
◊ Medine sözleşmesi	◊ Cüveyriye	◊ Abdullah b. Übey
◊ Ka'b b. Eşref	◊ İfk Hadisesi	◊ Hassân b. Sâbit
◊ Muhammed b. Mesleme	◊ Hz. Âişe	◊ Mistah b. Üsâse
◊ Benî Mustalik	◊ Gazve	◊ Hamne bint Cahş
	◊ (Zafâr) akik gerdanlığı	

26. Hendek ve Benî Kurayza Gazvesi

Medine'nin etrafına hendek kazılmıştı. Bu gazveye, Kureyş'in yanında Gatafan, Fezâre, Süleym, Kinâne ve Sakîf gibi çeşitli kabilelerin yanında Benî Nadîr ve Benî Kurayza Yahudileri de katılmıştı. Bu kadar büyük bir düşman birliğinin kurulduğu için bu gazveye "Ahzâb" (gruplar, zümreler) Gazvesi adı verilir. Hz. Muhammed'in de bizzat hendek kazımında çalıştığı ve 1-2 hafta civarında tamamlanan bu yer, 5, 5 km. uzunluğunda, genişliği 9 m., derinliği ise 4, 5 m. idi. Bu kuşatmanın baş komutanlığını Ebû Süfyan b. Harb'in yaptığı, 10.000'e yakın (12.000) düşman kuvvetleri Medine'ye gelmişti. Müslüman askerleri 3.000 civarındaydı. Sancaktar Zeyd b. Hârise, Sa'd b. Ubâde idi. 20 gün kadar süren kuşatmada müttefik güçler bir sonuç alamadı. Ebû Süfyan bu kuşatmadan bir sonuç alamamıştı. Ebu Süfyan, Mekke'ye geri döndü. Zilkade 5/Nisan 627 tarihinde Hendek Gazvesi'nde 6 Müslüman şehit olmuştu. 8 düşman askeri öldürölmüştü. Bu savaştan sonra savaş stratejilerini Hz. Muhammed gözden geçirmişti. Medine sözleşmesine Evs kabilesinin müttefiki olarak katılan Benî Kurayza anlaşmalarına sadık kalmamışlardı. Benî Kurayza peygamberimize ihanet etmişti. Seleme b. Eslem el-Eşhelî komutasında 200 ve Zeyd b. Hârise komutasında 300 kişiden oluşan birlikler gönderdi. Hz. Ali, Yahudilerin peygamberimiz hakkında çok kötü sözler söylendiğini duymuştu. Hz. Ali Benî Kurayza'nın kalelerine kadar geldi. Hz. Muhammed Yahudileri Müslüman olmaya davet etmişti. Onlar olumsuz cevap vermişlerdi. Sonrasında çatışma başlamıştı. Benî Kurayza, 15-25 gün kuşatılmıştı. Müslümanların 3000 savaşçısı ve 36 süvarisi vardı. Benî Kurayza'nın reisleri Ka'b b. Esed ve Huyey b. Ahtab idi. Ordusu ise 600-700 kadardı. Benî Kurayza, teslim oldular. Esirleri bir araya toplandı. Ganimet olarak 1500 kılıç, 300 zırh, 2000 mızrak ve 1500 kalkan alındı. Bu gazvede bazıları Müslüman olmuştur.

Anahtar Kelimeler

◊ Medine	◊ Zeyd b. Hârise
◊ Hendek	◊ Sa'd b. Ubâde
◊ Kureyş	◊ Hendek Gazvesi
◊ Gatafan, Fezâre, Süleym, Kinâne ve Sakîf	◊ Medine sözleşmesi
◊ Benî Nadîr ve Benî Kurayza Yahudileri	◊ Seleme b. Eslem el-Eşhelî
◊ Ahzâb	◊ Zeyd b. Hârise
◊ Ebû Süfyan b. Harb	◊ Ka'b b. Esed ve Huyey b. Ahtab

27. Hudeybiye Antlaşması

Hz. Muhammed Zilkade 6 (Mart 628) tarihinde 1400-1500 kişiyle Medine'den Mekke'ye yola koyuldu. O ve muhacirler, Abdullah b. Ümmü Mektûm'u namaz kıldırmak, Nümeyle b. Abdullah el-Leys'i de şehri idare etmek üzere vekil bıraktı. Müslümanlar umreye niyet etmişlerdi ve ihrama girmişlerdi. Barışçı amaçları olduğu için yanlarına savaş malzemeleri almamışlardı. Hudeybiye'de konaklamışlardı. Kureyşliler, Hâlid b. Velîd'in

komutasında 200 kişilik bir süvariye göndermişlerdi. Hz. Muhammed, Hz. Osman'ı elçi olarak onlara göndermişti. Kureyşliler Osman'a, Mekke'ye Müslümanların girme izni verilmeyeceğini söylediler. Peygamberimize Hz. Osman'ın öldürüldüğü yalan bilgisi gelmişti. Buna çok üzülen peygamberimiz, sonuna kadar savaşacaklarına dair sahabeden biat aldı. Bu biata, Bey'atü'r-Rıdvan, "semure" ağacının altında yapıldığı için de Bey'atü's-şecere, adı verildi. Kureyşli müşrikler, Hz. Osman'ı serbest bıraktılar. Süheyl b. Amr başkanlığında bir heyetle peygamberimiz bir barış yaptı. Görüşmeler Hz. Ali tarafından kaleme alındı. Kureyş'in birçok isteği kabul edildi. Hudeybiye Antlaşması, 628 yılında Hudeybiye mevkiinde yapılmıştır. Hudeybiye Antlaşması Müslümanlar için bir dönüm noktasıdır. Bu antlaşmayla Mekke'nin fethine kadar geçen 2 yıl içinde Müslümanların sayısı daha da arttı. Hz. Muhammed bir yıl sonra sahbesiyle umresini kazâ etmiştir. Buna **Umretü'l-kazâ** adı verilmiştir.

BİLGİ NOTU:

Antlaşma maddeleri:

Müslümanlar o yıl Mekke'ye girmeden geri dönecekler.

Umre için ertesi yıl gelecek ve şehirde üç gün kalabilecekler.

Mekkeli biri Medine'ye kaçarsa iade edilecek, Medine'den Mekke'ye kaçarlarsa iade edilmeyecek.

Barış on yıl sürecek.

Taraflardan biri ittifaka dâhil olmayan bir kabile ile savaşa girerse diğeri pasif kalacak...

Anahtar Kelimeler

◇ Abdullah b. Ümmü Mektûm	◇ Hâlid b. Velîd	◇ Hz. Ali
◇ Nümeyle b. Abdullah el-Leysî	◇ Hz. Osman	◇ Hudeybiye Antlaşması
◇ Hudeybiye	◇ Bey'atü'r-Rıdvan	◇ Umretü'l-kazâ
◇ Kureyşliler	◇ Semure ağacı	
	◇ Bey'atü's-şecere	
	◇ Süheyl b. Amr	

28. İslam'a Davet Mektupları

Hudeybiye'den Antlaşmasından Hz. Muhammed dönmüştü. Muharrem 7/Mayıs 628 tarihinde kâtiplerine altı adet davet mektubu yazdırdı. Elçileri aracılığıyla o dönemin ileri gelen devlet başkanlarına mektupları gönderdi. 2 tanesini Bizans ve Sâsânî imparatorlarına gönderdi. Sâsânî Hükümdarı (Kisrâ) II. Hüsrev Pervîz'e davet mektubunu Abdullah b. Huzâfe götürdü. Kisrâ mektubu yırttı. Bizans imparatoru Herakleios'a elçi olarak Dihye b. Halife el-Kelbî gönderildi. İmparator Herakleios Hz. Muhammed hakkında bilgi almak için Ebû Süfyân ve arkadaşlarını davet etti. Elçiye diplomatik olarak kabul etti, Herakleios, çeşitli hediyelerle elçileri geri gönderdi. 3. mektup Amr b. Ümeyye ed-Damrî ile Habeş Necâşîsi Ashame'ye gönderildi. Ashame, Müslümanlığı kabul etti. 4. mektubu Hâtib b. Ebû Beltea ile Bizans'ın Mısır genel valisi Mukavkıs'a (Cüreyc b. Mînâ) gönderdi. Mukavkıs, iman etmedi ama elçiye güzel ağırladı. Cariyelerinden Mâriye ile Sîrîn adlı iki kız kardeşi ve birçok hediyelerle gönderdi. Hz. Muhammed Mâriye'yi eş olarak kabul etti ve ondan İbrahim adında bir oğlu oldu. 5. mektup Şücâ' b. Vehb el-Esedî ile Gassânî krallarından Hâris b. Ebû Şemir'e gönderildi. Hâris, sinirlenerek mektubu yere attı. 6. mektup Selîf b. Amr tarafından Yemâme'de yaşayan Benî Hanîfe kabilesinin reisi Hevze b. Ali'ye götürüldü. Hevze elçiye iyi davrandı ama Müslümanlığı kabul etmedi.

Anahtar Kelimeler

◇ Hudeybiye	◇ Hâtib b. Ebû Beltea
◇ II. Hüsrev Pervîz (Kisrâ)	◇ Mukavkıs'a (Cüreyc b. Mînâ)
◇ Abdullah b. Huzâfe	◇ Mâriye ile Sîrîn
◇ Herakleios	◇ İbrahim
◇ Dihye b. Halife el-Kelbî	◇ Şücâ' b. Vehb el-Esedî
◇ Ebû Süfyân	◇ Hâris b. Ebû Şemir
◇ Amr b. Ümeyye ed-Damrî	◇ Selîf b. Amr
◇ Habeş Necâşîsi Ashame	◇ Hevze b. Ali

29. Hayber'in Fethi ve Mûte Savaşı

Hayber, Yahudilerin yaşadığı ticaret ve ziraat merkeziydi. Hz. Muhammed, Hudeybiye'den sonra Hayber üzerine gitti. Muharrem sonu 7/Haziran 628 tarihinde 1600 kişilik bir ordu ile Medine'den ayrıldı. Hayberliler, savaş hazırlıklarına başladılar. 20.000 – 10.000 savaşçıları vardı. Güçlü kaleleri vardı ve silahları da çoktu. 1 ay kadar süren kuşatmayla Hayber'deki 7 kale ele geçirildi. Hayber'in Fethi sırasında Yahudi reisi Sellâm b. Mişkem'in hanımı Zeyneb bint Hâris bir koyun kesmişti. Peygamberimizi davet etmişti. Amaçları Hz. Muhammed'i zehirlemektir. Hz. Peygamberin yanında Bişr b. Berâ da davete gitmişti. İlk lokmada yemeğe zehir karıştırıldığını peygamberimiz anlamıştı. Bişr b. Berâ zehirlenerek oracıkta ölmüştü. Mûte, Kudüs'e yakın bir yerdi.

Peygamberimiz 629 yılında Hâris b. Umeyr el-Ezdî'yi Busrâ valisine elçi olarak gönderdi. Elçi, Hristiyan olan Gassânî Emiri Şurahbîl b. Amr'ın topraklarından geçerken öldürüldü. Hâris b. Umeyr, öldürülen tek elçidir. Bunun üzerine Hz. Muhammed 3.000 kişilik bir ordu hazırladı. Ordunun kumandanlığına Zeyd b. Hârise'yi tayin etti. Ardından Zeyd öldürülürse kumandayı Ca'fer b. Ebû Tâlib'in, Ca'fer öldürülürse Abdullah b. Revâha'nın geçmesini söyledi. Eğer o da şehit düşerse aralarından birini seçmelerini emretti. İslam ordusu, Mûte'ye ulaştı. Burada Bizans orduları kumandanı Theodoros'un genel idaresinde, Şurahbîl b. Amr kumandasında Hristiyan Arap kabileleriyle birlikte 100.000 veya 200.000 kişiyle karşılaşıldı. Cemâziyelevvel 8/Eylül 629 yılındaydı. Hâlid b. Velîd, İslam ordusunu fazla zayıf vermeden Medine'ye getirdi. Mûte'de Müslümanlar 15 şehit verdi. Mûte savaşı, Peygamber'in orduyu gönderirken üç kumandan tayin etmesinden dolayı "ceşû'l-ümerâ/ba'sû'l-ümerâ" diye adlandırılmıştır. Bu savaşta Bizans ordusuyla ilk defa karşılaşmış oldu.

Anahtar Kelimeler

◊ Hayber	◊ Mûte	◊ Abdullah b. Revâha
◊ Yahudiler	◊ Kudûs	◊ Theodoros
◊ Hayber'in Fethi	◊ Hâris b. Umeyr el-Ezdî	◊ Hâlid b. Velîd
◊ Sellâm b. Mişkem	◊ Busrâ valisi	◊ Ceyşû'l-ümerâ/ba'sû'l-ümerâ
◊ Zeyneb bint Hâris	◊ Şurahbîl b. Amr	◊ Bizans ordusu
◊ Bişr b. Berâ	◊ Ca'fer b. Ebû Tâlib	

30. Mekke'nin Fethi, Huneyn (Hevazin) Gazvesi, Tâif Kuşatması ve Tebûk Gazvesi

Mekke'ye sefere Hz. Muhammed karar vermişti. O, Medine'de idari işleri yönetmek için Ebû Rühm'ü, imamet için ise Abdullah b. Ümmü Mektûm'u vekil bırakmıştı. Hz. Peygamber, 13 Ramazan 8 (4 Ocak 630) tarihinde şehirden ayrıldı. İslam ordusu, yol boyunca 10.000 kişiye ulaşmıştı. Dört koldan aynı anda Mekke'ye girildi. (20 Ramazan 8/11 Ocak 630). Fetih'ten sonra Attâb b. Esîd'i de Mekke'ye vali olarak tayin etti. Mekke'nin fethi sonrası Hevâzin'e seriyeler gönderilmişti. Hevâzinliler, Hz. Muhammed'in en önemli hedeflerinden biri haline gelmişti. 11 Şevval 8 (1 Şubat 630) Perşembe günü Huneyn'e ulaşıldı. Hâlid b. Velîd ile Huneyn vadisinde savaş başladı. Hevâzinlilerin büyük bir kısmı, Tâife ve Evtâs'a sığındılar. Bu savaşta 4 Müslüman şehit oldu. Düşman askerinden 70 kişi öldü. Müslümanlar tarafından Huneyn Savaşı kazanılmıştı. İslam karşıtı kabileler artık birleşmişti. Bu birliklerin başında Tâifliler geliyordu. Hâlid b. Velîd kumandasında 1.000 kişilik bir öncü birlikle Tâife gelinmişti. Tâif kuşatmasında Müslümanlar 12 şehit vermişti ve öldürülen düşman sayısı ise 3 idi. 630 yılında Bizans İmparatoru Herakleios müttefik Hristiyan Araplarla Müslümanlara karşı savaş hazırlığı başlattı. Hz. Muhammed'in amacı bu savaşı savuşturmak. Sefer hazırlıklarında birçok sahabe İslam ordusunun donatımı için katkılarda bulundular. Hz. Muhammed kendi döneminde hazırlanan orduların en büyüğüydü. 10.000'i süvari olmak üzere 30.000 kişilik orduyla Tebûk'e kadar gelindi. Hâlid b. Velîd'in kumandasında 400 kişilik askerî birlikle Dûmetü'l-Cendel'e gönderilmişti. Hâlid, Dûmetü'l-Cendel kalesini ele geçirdi. Tebûk seferi, Hz. Peygamber'in bizzat katıldığı son gazvedir. Müslümanlar için ciddi bir sınav olmuştur. Zor bir zamanda (sâ'atü'l-usra) yapıldığı ifade olunur. Sefere katılan orduya zor zamanların ordusu anlamında "ceşû'l-usra" denilmiştir.

Anahtar Kelimeler

◊ Ebû Rühm	◊ Huneyn	◊ Tebûk
◊ Abdullah b. Ümmü Mektûm	◊ Hâlid b. Velîd	◊ Dûmetü'l-Cendel
◊ Attâb b. Esîd	◊ Tâif ve Evtâs	◊ Sâ'atü'l-usra
◊ Hevâzinliler	◊ Tâif kuşatması	◊ Ceyşû'l-usra
	◊ Herakleios	

31. Arap Kabile Temsilcileri ve Müşriklere Son Çağrı

Hicretin 9. (630–631) yılı "elçiler yılı" (senetü'l-vüfûd) adı verilir. 9 .(630) ve 10. (631) yıllarda Arap Yarımadası'nın çeşitli yerlerinden gelen 71 heyet gelmiştir. Seleme b. Hanzale, heyetiyle birlikte (631) yılında Müslüman oldu. 9. (630) yılında Tuleyha'nın da bulunduğu bir heyet önce Müslüman göründüler. Peygamberimizin rahatsızlığını fırsat bilen Tuleyha peygamberliğini ilân etmişti. Mekke'nin Fethi'den sonra peygamberimiz, birçok antlaşmalar yapmıştır. Tebûk Seferi'nden sonra Hz. Ebû Bekir hac emiri oldu. Hz. Muhammed, antlaşmalar başkanı olarak Hz. Ali'yi görevlendirdi. Kâbe, yalnızca müminlere tahsis edildi. Ehl-i kitap ve diğer din mensuplarının güvenliği sağlandı ve herkes kendi özgür inancını yaşayabildi.

Anahtar Kelimeler

◊ Elçiler yılı (senetü'l-vüfûd)	◊ Seleme b. Hanzale
---------------------------------	---------------------

- ◊ Tuleyha
- ◊ Mekke'nin Fethi
- ◊ Tebük Seferi

- ◊ Hz. Ebû Bekir
- ◊ Hac emiri
- ◊ Hz. Ali

32. Veda Haccı – Hutbesi, Son Günleri, Hastalığı ve Vefatı

Peygamberimiz Ramazan'da 10 gün itikâfa girdi. Yaşamının son yılı Ramazan'da 20 gün itikâfa girmiştir. 26 Zilkâde 10 (23 Şubat 632)'de veda haccına peygamberimiz çıkmıştır. O, Zülhuleyfe'de ihrama girdi. Muhâcir ve Ensârı peygamberimiz haccını yaptı. Ardından Medine'ye döndü. Arafat'ta, "Bu yıldan sonra sizinle burada belki de bir daha buluşamayacağım!" diye konuşma yaptı. Bundan bir müddet sonra vefat ettiği için bu haccına "Veda Haccı", hutbeye de "Veda Hutbesi" denilmiştir. Veda Haccı'ndan sonra Medine'ye dönen peygamberimizin sağlığı bozuldu. Uhud şehitlerini ziyaret etti ve cenaze namazlarını kıldı. Cennetü'l-bakî mezarlığına gidip Allah'tan bağışlanma diledi. Yemen'de Esved el-Ansî peygamber olduğunu iddia ediyordu. Müseylimetü'l-Kezzâb, dinden dönerek o da peygamberlik ilan etti. Müseylime, Hz. Ebû Bekir'in döneminde ortadan kaldırıldı. Hicretin 11. yılında (Mayıs 632) Peygamberimiz, Üsâme b. Zeyd'i orduyla, Mûte Savaşı için Bizans topraklarına gönderdi. Son günlerini Hz. Âişe'nin yanında geçirdi. Namazları Hz. Ebû Bekir kıldırdı. 13 Rebîülevvel 11/8 Haziran 632 Pazartesi günü ruhunu teslim etti. Cenazesi, Hz. Ali tarafından Salı günü yıkandı ve bulunduğu yere defnedildi. Cenaze namazını gruplar halinde girip tek başlarına kıldılar. Naaşı, mezara Hz. Ali, Fazl, Kussem ve Üsâme tarafından indirildi. Vefat ettiğinde beyaz bir katırı, silahları ve bir miktar arazisi vardı. Arazilerinin geliri ailesine kaldı ve bir kısmı da devlet hazinesine devredildi.

Anahtar Kelimeler

◊ Zülhuleyfe	◊ Cennetü'l-bakî mezarlığı	◊ Mûte Savaşı
◊ Arafat	◊ Esved el-Ansî	◊ Hz. Âişe
◊ Veda Haccı	◊ Müseylimetü'l-Kezzâb	◊ Hz. Ali
◊ Veda Hutbesi	◊ Hz. Ebû Bekir	◊ Fazl
◊ Uhud şehitleri	◊ Üsâme b. Zeyd	◊ Kussem
		◊ Üsâme

33. Siyer ve Kaynakçaları

a. Siyer

Yol ve hayat tarzı anlamlarına gelir. Hz. Muhammed'in hayatını anlatan kitaplara siyer denir. Hz. Peygamber'in doğumu, yaşadığı ortam ve yaşamını sürdürdüğü zamandan vefatına kadar geçen süreyi konu alan ilme de siyer adı verilir.

b. Konusu

Hz. Peygamberin dünyaya gelişini, çocukluk dönemini, gençlik sürecini, evlilikle geçen zamanını, peygamber olarak görevlendirilişini, dini insanlara ulaştırmasını, çevresindekilerle olan iletişimi ve diyalogunu, döneminde olan savaşları gibi birçok konuları ele alır.

c. Amacı

Hz. Muhammed'in tüm yaptıklarını, söylediklerini ve davranışlarını daha doğru tespit edip iyi bir şekilde tanıtımını yapmaktır.

d. Temel Kaynağı

Kur'an'dır.

e. İkinci Kaynağı

Hz. Peygamberin söz, davranış, yaptıkları ve bunun üzerine yazılmış siyer eserleridir. Hadis kitaplarında Hz. Peygamberin hayatı ve kişiliği ile ilgili bilgiler yer alır. Hz. Peygamberin hayatıyla ilgili İbn İshak'ın "es-Sire" adlı eseri ilk kaynaktır.

f. İlk kaynaklar:

- a) İbn Sa'd (öl. H 230/M 845): Kitabü't-Tabakat
- b) Vakidi (öl. H 208/M 823): Kitabü'l-Meğazi
- c) İbn Hişam (öl. H 219/M 834): es-Siretü'n-Nebeviyye
- d) İbn İshak (öl. H 151/M 768): es-Sire

Anahtar Kelimeler

- ◊ Siyer
- ◊ Kur'an
- ◊ Hadis kitapları
- ◊ İbn Sa'd (öl. H 230/M 845): Kitabü't-Tabakat

- ◊ Vakidi (öl. H 208/M 823): Kitabü'l-Meğazi
- ◊ İbn Hişam (öl. H 219/M 834): es-Siretü'n-Nebeviyye
- ◊ İbn İshak (öl. H 151/M 768): es-Sire

Sorular

1. Hz. Muhammed, Mekke şehrinde, Rebîü'l-evvel ayında Pazartesi günü, 20 Nisan (12 Rebiyülevvel) 571 tarihinde doğduğu söylenir. 632 yılı vefat yılı kabul edildiğine göre 63 yıl yaşadığını hep söyleriz. Oysa 571- 632: 61 yıl etmektedir. Bir rivayete göre de 17 Haziran (12 Rebîülevvel) 569 yılında doğduğu yer alır. 632-569: 63 yıl etmektedir.

Buna göre 571 yılında doğum tarihinin başlatılması, Araplarda hangi takvim sisteminin bir gereği olarak sürdürülmüştür?

- A Miladi takvimi
- B Hamburabi takvimi
- C Rumi takvim
- D Nesî' takvimi**
- E Hicri takvim

2.

- I. Hz. Muhammed 6 yaşında Ümmü Eymen tarafından Mekke'ye getirildi.
- II. Hz. Muhammed, 10 yaşlarında Mekke'de çobanlık yaptı.
- III. Hz. Muhammed'in velisi Fâtıma bint Abdullah olmuştur.**
- IV. Haram aylar: Zilkade, Zilhicce, Muharrem, Ramazan idi.**
- V. Ficâr'da Kays-Aylân ve Kureyş-Kinâne kabileleri arasında savaş çıkmıştı.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri yanlış olarak tamamlanmıştır?

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C Yalnız III
- D III ve IV**
- E Yalnız V

3. Hz. Muhammed, Mekke'de kumaş ve tahıl ticaretiyle uğraşmıştır. Ebû Tâlib'e yardım eden Hz. Muhammed, bu ticarete 35 yaşlarına kadar devam etmiştir. O, birçok yere ticaret için gitmiştir. "Hz. Muhammed'in Ticari Seyahatleri" adlı eserde Prof. Dr. Muhammed Hamidullah o günleri ayrıntılı olarak anlatır. Ticaret için Hubâşe, Muşakkar ve Debâ panayırlarına, Yemen'e, Habeşistan'a gitmiştir.

Bu durum Hz. Muhammed'e hangi unvanı öncelikle getirmiş ve toplum ise tanık olmuştur?

- A Siyasal girişimci
- B Muhammedü'l-Emîn**
- C Başarılı Tüccar
- D Allah'ın Elçisi
- E Kureyş'in gururu

4. Hz. Muhammed, 35 yaşındayken Kureyşliler Kâbe'yi yeniden inşa etmişlerdir. Cidde- Şu'aybe'de karaya oturan Bizans'ın gemisi Habeşistan'daki bir kiliseye inşaat malzemesi götürüyordu. Bu malzemeleri Mısır'dan Bizans İmparatoru göndermişti.

Kureyşliler Şu'aybe'ye gidip geminin malzemelerini haram karışmamış parayla satın aldılar. Gemideki marangoz ve yapı ustasını Mekke'ye davet etmişler ve Kâbe'nin tamirini yaptırmışlardır.

Kâbe'nin yapımı üstlenen marangoz aşağıdakilerden hangisidir?

- A Bâkûm er-Rûmî**
- B Ebû Ümeyye b. Mugîre
- C Velfîd b. Mugîre
- D Bâzân
- E Amr bin Esed

5. Arapların Haşimi ve Emevi kollarının Hz. Muhammed'in peygamberliğini kabul etmeme gerekçelerinden en önemlisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A Haşimî ve Ümeyyeoğulları rekabeti ve zıtlaşması**
- B Tevhid anlayışının kendilerine yabancı olması

- C Peygamberin Hiristiyanlardan geleceğinin beklentisi
- D Peygamberin Yahudilerden geleceği beklentisi
- E Putların yaratıcı olarak kabul edilmemesi

6. Akabe görüşmesi ve biatleriyle birlikte Medine’de oluşan Müslüman halkın başlarında bulunan hicret öncesinde yönetici, lider aşağıdakilerden hangisi olmuştur?

- A Üseyd b. Hudaýr
- B Es’ad b. Zûrâre
- C Mus’ab b. Umeyr
- D Sa’d b. Muâz
- E Ebû Seleme el-Mahzûmî

7. Hz. Muhammed Benî Mustalik gazvesine giderken eşi Hz. Âişe’yi de yanına almıştı. Gazve dönüşünde Âişe, ablasından veya annesinden hatıra kalan (Zafâr) akik gerdanlığını yolda düşürmüştü. Onu aramak için geri dönmüştü ve ordudan geri kalmıştı. Ordunun kontrolörü kamp yerini kontrol etmişti. O, Hz. Âişe ile karşılaşmıştı. Onu deveye bindirip orduya yetiştirmişti. Münafıkların reisi ve çevresindekiler dedikodu ederek şüpheli konuşmalar yapmışlardır. Bugün Adıyaman’da türbesi olduğu tespit edilen bu sahabînin adı nedir?

- A Safvân b. Muattal
- B Abdullah b. Übey
- C Hassân b. Sâbit
- D Mistah b. Üsâse
- E Hamne bint Caḥş

8. Aşağıdakilerden hangisi Hudeybiye Antlaşması maddeleri arasında yer almamıştır?

- A Müslümanlar o yıl Mekke’ye girmeden geri dönecekler.
- B Umre için ertesi yıl gelecek ve şehirde üç gün kalabilecekler.
- C Mekke’li biri Medine’ye kaçarsa iade edilecek, Medine’den Mekke’ye kaçarlarsa iade edilmeyecek.
- D Barış on yıl sürecek.
- E Taraflardan biri ittifaka dâhil olmayan bir kabile ile savaşa girerse diğeri daha aktif rol alacak.

Çözümler

1. ÇÖZÜM: Nesî’ tatbik edilen sene ile nesî’siz aylar birbiri üzerine çakışınca, diğeri bir ifadeyle Kamerî takvim, hiç bir nesî’ ameliyesine ihtiyaç göstermeksizin güneş takvimindeki aylar üzerine intibak edince Hz. Peygamber hicretten 10 yıl sonra Zilhicce ayında (631) veda haccında nesî’e ve “artık yıl” uygulamasına son verdi. Habeşistanlıların Mekke’ye saldırdıkları yıl (senetü’l-fil = fil yılı) Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında tarih başlangıcı olarak kullanılırdı. Aslında bu ifade doğrudan Hz. Peygamber’in (s.a.v.) doğum yılını ifade eder. Mekke’de her 30 yılda 11 defa nesî’ uygulamasının yapıldı. Her üç yılda bir, fazladan bir ay ilavesi (13. ay) yapılırdı. Hicri takvim de nesî’in uygulanması sonucu elde edilmiş olan Mekkî Kamerî-Şemsî takvimin doğrudan halefidir.

Cevap: D

2. ÇÖZÜM: Hz. Muhammed 6 yaşında Ümmü Eymen tarafından Mekke’ye getirildi. Hz. Muhammed, 10 yaşlarında Mekke’de çobanlık yaptı. Hz. Muhammed’in velisi Fâtıma bint Esed olmuştur. Haram aylar: Zilkade, Zilhicce, Muharrem, Receb idi. Ficâr’da Kays-Aylân ve Kureyş-Kinâne kabileleri arasında savaş çıkmıştı.

Cevap: D

3. ÇÖZÜM: “Hz. Muhammed’in Ticari Seyahatleri” adlı eserde Prof. Dr. Muhammed Hamidullah o günlerde Hz. Muhammed’e gönderilen ticari mektupları da yayınlamıştır. Bu mektuplarda ağırlıklı olarak onun dürüslüğünden ve güvenilir olduğundan söz eden cümleler vardır. Bugün de güvenilirlik özellikle ticarete çok önemlidir. Güven tek kullanımlıdır. Güvensizlik bir kez görüldüğünde bir daha güven ortamı kolay kolay sağlanamamaktadır. Hz. Muhammed’in hiçbir zaman toplumda güvensizlik sağlayacak bir davranışı olmamıştır.

Cevap: B

4. ÇÖZÜM: Hz. Peygamber için Bâkûm ılgın ağacından üç basamaklı bir minber yapmıştı. Bâkûm Rum asıllıdır ve Kâbe’yi yeniden yapmıştır. Hem mimar hem de tüccar olan Bâkûm, Kâbe inşaatında sadece mimarlık yaptığı, marangozluk işlerini ise Mekke’de bulunan bir Kıptî’nin üstlendiği rivayeti de vardır. Bâkûm’un nerede ve ne zaman öldüğü bilinmemektedir.

Cevap: A

5. ÇÖZÜM: Haşimi ve Emevi yıllara dayalı rekabeti eskiden beri devam eden bir durumdu. Ümeyyeoğulları, Haşimiler’den olan Hz. Muhammed’e tabi olmak istemiyordu. Kureyş kabilesindeki Haşimî ve Ümeyyeoğulları rekabeti ve zıtlaşması birçok kimsenin Müslüman olmasını engellemişti. Mekke’nin yöneticilerine ve ileri

gelenlerine göre, Hz. Muhammed'e elçilik görevi verilmemeliydi. Velit bin Muğire ve Ebu Mesut gibi soylu, zengin ve toplumda göz dolduran itibarlı kişilere peygamberlik gelmeliydi.

Cevap: A

6. ÇÖZÜM: Hz. Peygamber ile Akabe'de karşılaşmış Müslüman olan ilk Medinelilerdendir. Ensâr ve Hazrec'in ileri gelenlerindendir. İslâm'ın Medine'de büyümesinde en büyük rol onundur. Hicret'ten bir süre sonra hastalanarak Bedir savaşından önce Sevvâl ayında vefat etmiştir. (H . I /M. 623).

Cevap: B

7. ÇÖZÜM: İfk Hadisesi dolayısıyla Hz. Âişe aleyhinde tavır alanlardan biri olan Hassân b. Sâbit bu olaydaki rolü sebebiyle Safvân b. Muattal'ı hicvetmişti. Safvân, Hassân'la karşılaşınca kılıcıyla onu başından ağır şekilde yaralamış, olay Resûl-i Ekrem'e intikal ettiğinde her ikisini huzuruna çağırıp dinlemiş, hadiseyi başlatan Hassân'ı uyarmış ve kendisine kıymetli hediyeler vererek Safvân'ı bağışlamasını sağlamıştır.

Cevap: A

8. ÇÖZÜM: Taraflardan biri ittifaka dâhil olmayan bir kabile ile savaşa girerse diğeri pasif kalacak. Müslümanlarla karşı taraf arasında 10 yıl savaş olmayacak, iki tarafın hiçbir diğeri malına ve canına dokunmayacak. Müslümanlar bu yıl Kâbe'yi ziyaret etmeksizin geri dönecekler. Gelecek yıl üç günden fazla olmamak üzere Mekke'ye gelip Beytullah'ı ziyaret edecekler. Bu üç gün süresince Mekkeliler şehir dışına çıkacaklar. Müslümanlardan Kureyş'e sığınacak olursa, geri döndürülmeyecek, fakat onlardan Müslümanlara sığınanlar geri döndürülecek. Müslümanlardan hac, Umre ve ticaret için Mekke'ye gideceklerin canları ve malları güven altında olacak. Kureyş tarafında Mısır'a ve Şam'a gidenlerle ticaretle bulunmak üzere Medine'ye gelenlerin de canları ve malları güven altında bulunacak. Kureyş'ten başka diğeri kabileler isterlerse Müslümanların, isterlerse Kureyş'in koruması altına girebilecek gibi maddeler yer almıştır.

Cevap: E

Not: Değerli öğrenciler!

Kavram + tanım şeklinde hazırlanan bu özet çalışmayla birlikte test çözerken olayları incelemenizi; sebep-sonuç ilişkilerini, amaçlarını, hedeflerini, ilk ve son durumlarını, ana fikir çıkarımlarını, nedenlerini, benzer yönlerini, farklı yönlerini, ayrılan yönlerini, ilişkilerini, içeriklerini, benzer olan seçeneklerdeki daha az veya daha çok ayırmalarını, maddeler arası tranferleri ve buna benzer 200'e yakın soru köklerini tanıyarak sınava hazırlanınız. Çok soru çözünüz, soru çözmeden sınav kazanılmaz. Başarılar diliyorum. Hüseyin Kazan